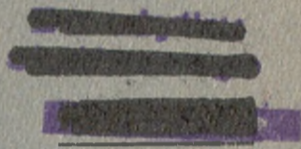

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Egz. Nr

**PORADNIK METODYCZNY
DLA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH
KATEDRY TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH
(Projekt)**

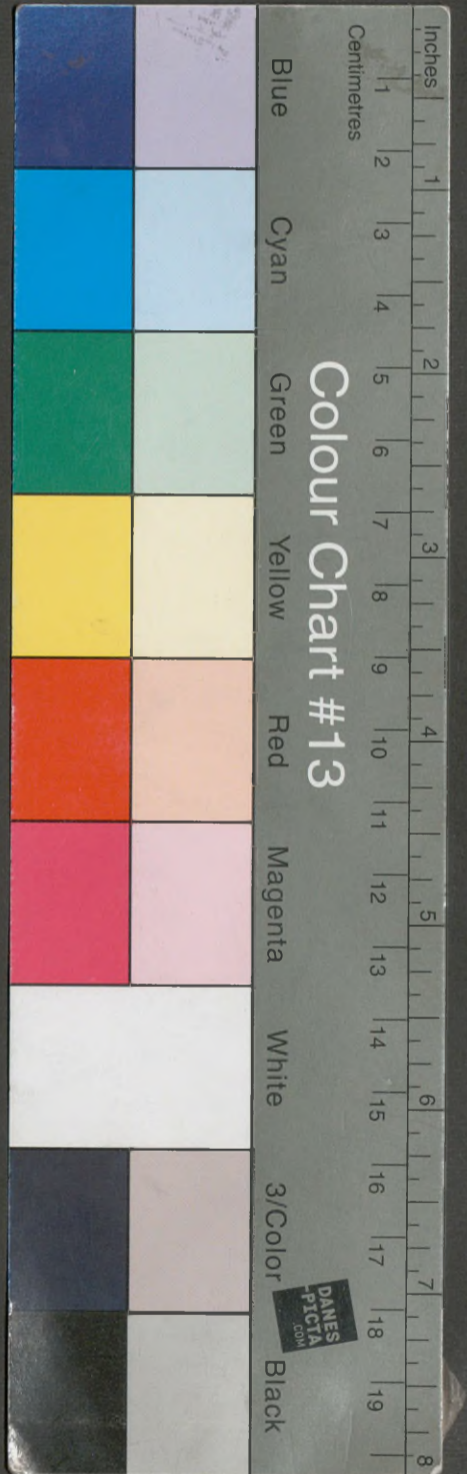

50288

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1982

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH**

JAWNE

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

Egz. Nr 1

**PORADNIK METODYCZNY
DLA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH
KATEDRY TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH
(Projekt)**

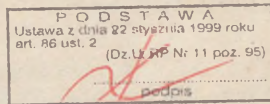

50288

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni K. Świerczewskiego

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

"ZATWIERDZAM"
KOMENDANT
WYDZIAŁU WOJSK LĄDOWYCH

Egz. Nr. 1

gen. bryg. prof. dr hab. Czesław DEGA

PORADNIK METODYCZNY

DLA

NAUCZYCIELI AKADEMICKICH KATEDRY TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

/Projekt/

OPRACOWAŁ:
ZESPÓŁ OFICERÓW KTWINŻ.

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1982 r.

*Opisane — patrz na prochu
Kryzys*

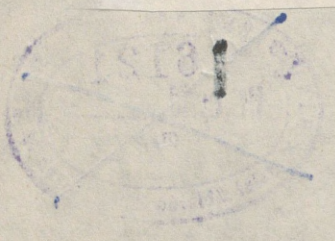
W O B I A N I A W A R T O S T A C I I K A T O R I A
W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

Opracował zespół oficerów w składzie:
ppik dr Bogusław Saganowski - kierownik zespołu;
ppik dypl Marian Bednarz;
mjr dypl Mieczysław Kalbarczyk

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

zakreślenie = 907 - wkomponowane

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

W O J S K O W A P O L S K I E J

SPIS TREŚCI
=====

WPROWADZENIE

- I. ROLA I ZADANIA NAUCZYCIELA - WYCHOWAWCY W PROCESIE DYDAKTYCZNYM.
- II. ROLA I ZADANIA KIEROWNIKA TAKTYCZNEGO GRUPY WOJSK INŻYNIERYJNYCH.
- III. KOGO UCZYĆ - Zasób wiedzy i umiejętności oficerów wojsk inżynieryjnych kierowanych na studia do ASG WP.
- IV. CZEGO UCZYĆ - Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy i absolwentów ASG WP /z uwypukleniem specjalności wojska inżynieryjne/.
 - 4.1. Cel studiów.
 - 4.2. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy I roku studiów.
 - 4.3. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy II roku studiów.
 - 4.4. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy III roku studiów /absolwentów/ ASG WP.
 - 4.5. Właściwości specjalizacji kształcenia słuchaczy wojsk inżynieryjnych.
- V. JAK UCZYĆ - Wskazówki metodyczne dla nauczycieli Katedry.
 - 5.1. Przygotowanie nauczyciela do zajęć.
 - 5.2. Wykład.
 - 5.3. Seminarium.
 - 5.3.1. Instrukcja dla słuchaczy do seminarium.
 - 5.4. Repetycje.
 - 5.4.1. Instrukcja dla słuchaczy do repetycji.
 - 5.5. Ćwiczenie grupowe na mapach w sali.
 - 5.5.1. Instrukcja dla nauczycieli.
 - 5.5.2. Instrukcja dla słuchaczy.
 - 5.5.3. Opracowanie planu konspektu.
 - 5.6. Ćwiczenie grupowe na mapach w terenie.
 - 5.6.1. Instrukcja dla słuchaczy.

- VI. METODY POBUDZANIA ZAINTERESOWAŃ I AKTYWNOŚCI SŁUCHACZY NA ZAJĘCIACH.
- VII. PRZEPROWADZENIE KOŁOKWIUM.
- VIII. WSKAZÓWKI METODYCZNE DO KIEROWANIA PRACAMI ROCZNYMI I DYPŁOMOWYMI.
- IX. NA CZYM UCZYĆ - Wykaz podstawowej literatury oraz środków poglądowych nauczania.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Treść i kolejność przygotowania się wykładowcy do zajęć.
2. Wzór plan - konspektu do zajęć grupowych.
3. Wzór plan - konspektu do seminarium.
4. Wzór wytycznych do pracy.
5. Wykaz aktualnie obowiązujących aktów normatywnych.

WPROWADZENIE

Realizując wytyczne i zalecenia Komendanta ASG WP wydane dla kadry dydaktyczno-naukowej akademii na kursie metodycznym we wrześniu 1982r, Katedra Zabezpieczenia Inżynieryjnego wydała niniejszy "PORADNIK METODYCZNY".

"PORADNIK METODYCZNY" opracowany został na podstawie wieloletnich obserwacji procesu dydaktyczno-wychowawczego w ASG WP przez kierownictwo i grupę doświadczonych oficerów Katedry. Ma on na celu pomoc kadrze dydaktyczno-naukowej a szczególnie młodym stażem nauczycielom przybyłym do pracy w Katedrze, by w możliwie najkrótszym okresie czasu przystosowali się do nowych warunków pracy i przestrzegali w niej ustalonych zasad i wymagań.

"PORADNIK METODYCZNY" zawiera zbiór ustalonych i sprawdzonych w praktyce pedagogicznej informacji, rad i wskazówek organizacyjno-metodycznych oraz wzory podstawowych dokumentów, które opracowuje nauczyciel w Katedrze.

Szersze naświetlenie omawianych w poradniku zagadnień znajdzie czytelnik w materiałach źródłowych, które zamieszczono w odnośnikach i w załączniku nr 6.

Zebrany w poradniku zarys podstawowych wiadomości niezbędnych na codzień w pracy nauczycielom Katedry odpowiada jednocześnie na stale nurtujące ich pytania: kogo uczymy?, czego uczymy?, jak powinniśmy uczyć? oraz na czym należy uczyć.

Wydanie niniejsze ma charakter projektu poradnika. Stąd też prosimy oficerów Katedry zbieranie i zgłaszanie swych uwag i wniosków, które uwzględnimy w nowym wydaniu poradnika.

I. ROLA I ZADANIA NAUCZYCIELA - WYCHOWAWCY

Wojskowy nauczyciel akademicki Katedry ^{WT W Inz} Zabezpieczenia Inżynieryjnego - to równocześnie nauczyciel i wychowawca kadr dowódczo-sztabowych wojsk inżynieryjnych. Rola jego polega na przekazywaniu wiedzy z teorii zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych, kształtowaniu cech dowódcy i oficera sztabu, rozszerzaniu horyzontów myślowych i wyrabianiu umiejętności samodzielnej pracy nad rozwojem myśli wojskowej oraz takich walorów intelektualnych jak: dociekliwość badawcza, dążenie do nowatorstwa i zamiłowanie do eksperymentów.

Nauczyciel akademicki w pracy dydaktyczno-wychowawczej nie może ograniczać się jedynie do spraw czysto militarnych. Bowiem wiąże się ona niemal z każdą dziedziną życia i działalnoś- ci polityczno-społecznej, ekonomicznej i naukowo-technicznej. Stąd od nauczyciela akademickiego Katedry wymaga się właściwego przygotowania do procesu dydaktyczno-wychowawczego, ma to duże znaczenie w całokształcie pracy wychowawczej. Znaczenie właści- wego przygotowania wynika przede wszystkim:

po pierwsze - z roli jaką ma spełniać nauczyciel akademicki katedry jako kierownik, inspirator, kontroler studiów;

po drugie - z zadań jakie w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej ma do wykonania, a głównie:

- przekazanie słuchaczom takiego zasobu wiedzy taktyczno-operacyjnej, specjalistycznej i ogólnowojskowej, w którym doskonała znajomość przez słuchaczy przedmiotów zawodowych łączyć się będzie z szerokim horyzontem myślenia i umiejętno- ścią kojarzenia różnych dziedzin wiedzy ogólnej, i wojskowej ~~w procesach~~ w procesach decyzyjnych;

- ✓ - wyrobienie u słuchaczy umiejętności twórczego stosowania zdobytej w czasie studiów wiedzy teoretycznej w praktycznym działaniu, zwłaszcza do rozwiązywania złożonych problemów współczesnego i przyszłego pola walki, jak i pokojowego zarządzania jednostkami wojsk inżynierskich.

po trzecie - z konieczności prowadzenia /współuczestniczenia/ pracy naukowo-badawczej w Katedrze i popularyzowania swych wyników na łamach wydawnictw wojskowych.

Nauczyciel akademicki spełnia podstawową rolę w realizowaniu ogólnych i szczególnych celów kształcenia i wychowania słuchaczy ASG WP. W szczególności obowiązany on jest:

✓ - efektywnie realizować plany i programy studiów, aktywnie uczestniczyć w ich opracowaniu, osiągać jak najlepsze wyniki w procesie dydaktyczno-wychowawczym, ustawicznie doskonalić formy i metody kształcenia i wychowania;

- wychowywać słuchaczy w duchu umiłowania ojczyzny, przestrzegania socjalistycznej moralności i etyki oraz zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej;

✓ - kierować zdobywaniem przez słuchaczy gruntownej wiedzy ogólnej i zawodowej;

✓ - wpajać słuchaczom szacunek do pracy i służby wojskowej poczucie odpowiedzialności, dyscypliny społecznej i wojskowej;

✓ - kształtować u słuchaczy pożądane z punktu widzenia potrzeb wojska i sprawy obronności kraju, walory intelektu i charakteru określającego sylwetkę żołnierza zawodowego;

- dbać o wszechstronny rozwój uzdolnień słuchaczy;

- kształtować postawę czynnego współuczestnictwa i szczególnej odpowiedzialności za sprawę obronności kraju, jak również rozwój gospodarki, kultury i życia społecznego.

Nauczyciel akademicki Katedry współodpowiedzialny jest za

efektywność kształcenia, wychowania i doskonalenia oficerów wojsk inżynieryjnych oraz innych rodzajów wojsk w zakresie przedmiotu zabezpieczenia inżynieryjne działań bojowych wojsk.

W procesie dydaktyczno-wychowawczym nauczyciela akademickiego katedry powinno cechować:

- ✓ - szczerość i bezpośredniość w obcowaniu ze słuchaczami;
- ✓ - stanowczość i konsekwentność w przestrzeganiu obowiązujących norm postępowania słuchacza w czasie studiów;
- ✓ - bezwzględna sprawiedliwość w ocenie postawy i pracy słuchacza;
- ✓ - umiejętność opanowywania się i cierpliwości w pracy wychowawczej;
- umiejętność poszanowania godności osobistej słuchacza i przekonanie o możliwości osiągnięcia pozytywnych efektów wychowawczych i szkoleniowych nawet wśród najtrudniejszych wychowanków;
- głęboką znajomość słuchaczy oraz zasad i sposobów wychowania i postępowania z ^{umiejętność} dorosłymi.

Z powyższych rozważań wynika, że rola wojskowego nauczyciela akademickiego jest, z jednej strony zaszczytna, z drugiej zaś - niezmiernie trudna i odpowiedzialna.

II. ROLA I ZADANIA KIEROWNIKA TAKTYCZNEGO GRUPY WOJSK INŻYNIERYJNYCH

Kierownik taktyczny grupy wojsk inżynieryjnych - corocznie wyznaczany rozkazem Komendanta ASG WP - jest etatowym pracownikiem dydaktyczno-naukowym Katedry Zabezpieczenia Inżynieryjnego, podlega poprzez kierownika zakładu szefowi katedry, w sprawach służbowych słuchaczy współpracuje z dowódcą kursu danego roku studiów. Kierownikowi taktycznemu grupy podlegają wszyscy słuchacze danej grupy szkoleniowej, w stosunku do których spełnia on rolę nauczyciela przedmiotu oraz wychowawcy. W toku studiów zobowiązany jest prowadzić z grupą wszystkie zajęcia z przedmiotu zabezpieczenie inżynieryjne oraz inne określone programem studiów. Do podstawowych obowiązków kierownika taktycznego grupy należy:

- uczyć i wychowywać słuchaczy powierzonej grupy szkoleniowej; *- mieć celny i skuteczny wybór jako mianu pomocy słuchaczom w toku studiów*
 - utrzymywać ścisłą współpracę z nauczycielami innych Katedr, prowadzącymi zajęcia w jego grupie, dbać o obiektywną ocenę postępu słuchaczy;
 - prowadzić na bieżącą ewidencję postępów słuchaczy; *niezależnie do każdego słuchacza*
 - przygotowywać materiały dotyczące słuchaczy grupy na konferencję pedagogiczną i uczestniczyć w niej z głosem decydującym w sprawach całości kształtu postępów, umiejętności i predyspozycji słuchaczy;
 - proponować słuchaczy na odpowiednie stanowiska w ćwiczeniach i na praktykach; *czyż?*
 - aktywnie uczestniczyć i inspirować ruch przodownictwa;
 - uczestniczyć w opiniowaniu słuchaczy przez dowódcę kursu;
 - proponować kandydata na starszego grupy;
 - nadzorować przebieg programowego samokształcenia słuchaczy;
- a tu od czasu nie odchodzić?*

organi ✓ - troszczyć się o racjonalne obciążenie słuchaczy oraz wnioskować lub proponować unowocześnienia dotyczące realizacji studiów, program studiów i rozkładów zajęć.

Kierownik taktyczny grupy wojsk inżynieryjnych, spełniając rolę nauczyciela i wychowawcy, oddziałuje na słuchaczy szczególnie w kierunku:

✓ - kształtowania i rozwijania właściwych cech osobowych oraz postawy obywatelskiej zgodnie z wymogami stawianymi oficerom LWP, zawartymi w zasadach etyki kadry LWP;

- okazywania pomocy słuchaczom w kształtowaniu nowych pozytywnych zainteresowań lub motywów postępowania oraz nawyków samokształcenia i przestrzegania dyscypliny studiów;

- wpajania słuchaczom poczucia odpowiedzialności za osiągnięte wyniki w nauczaniu oraz znaczenia osiągniętych wyników w ich przyszłej pracy dowódczo-sztabowej;

- systematycznego popularyzowania osiągnięć słuchaczy;

- inicjowania naukowego zaangażowania słuchaczy grupy w pracy Koła Naukowego słuchaczy oraz ruchu wynalazczości i nowatorstwa;

- inicjowania prac społeczno-użytecznych na terenie katedry, wydziału i akademii.

✓ Ponadto kierownik grupy szkoleniowej obowiązany jest przestrzegać wszelkich zasad ustanowionych w Statucie oraz w Regulaminie Studiów ASG WP.

III. KOGO UCZYMY? Zakres wiedzy i umiejętności oficerów kierowanych na studia w ASG WP.

Kandydaci na studia w ASG WP kierowani do Katedry Zabezpieczenia Inżynieryjnego reprezentują różne specjalności wojsk inżynieryjnych. Są absolwentami Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Inżynieryjnych przygotowani w zakresie specjalistycznym i dowódczym do pełnienia obowiązków służbowych na stanowiskach dowódców plutonów, a następnie kompanii. Legitymują się zwykle kilkuletnim stażem służby w jednostkach wojskowych i do Akademii przyjmowani są najczęściej ze stanowiska dowódcy kompanii /równorzędnego/.

niektórzy
Ze względu na występującą w wojskach inżynieryjnych dużą ilość specjalności, oficerowie - kandydaci na studia - różnią się dość znacznie pomiędzy sobą wiedzą specjalistyczną, natomiast zakres ^{ich} wiedzy taktycznej jeżeli chodzi o szczebel dowodzenia pozostaje zazwyczaj ten sam to jest dowódcy kompanii.

Kandydaci z wojsk inżynieryjnych na studia w ASG WP posiadają dość dużą wiedzę w zakresie technicznego wykonawstwa zadań i prac inżynieryjnych reprezentowanej przez siebie specjalności na szczeblu kompanii, rzadziej na szczeblu batalionu. Posiadają natomiast mały zasób wiedzy taktycznej. Ich uczestnictwo w ćwiczeniach taktycznych różnych szczebli ma charakter wykonywania wycinkowych zadań i prac inżynieryjnych na niższych szczeblach dowodzenia /pluton, kompania/, bardzo mało mają styczności z problematyką taktyczno-inżynieryjną. Ujawniają też duże braki w umiejętnościach pracy na mapie.

Biorąc powyższe pod uwagę, wszyscy nauczyciele akademicki Katedry, a zwłaszcza kierownicy grup powinni dokładnie zapoznać się z dotychczasowym przebiegiem służby oficerów będących słuchaczami pierwszego roku studiów z ich opiniami służbowymi i innymi

danymi. Jest to podstawowy warunek prawidłowego przebiegu procesu nauczania w toku studiów w ASG.

IV. CZEGO UCZYĆ - Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy i absolwentów ASG WP /z uwypukleniem specjalności wojska inżynieryjne/.

Bezwzględną wymogą procesu nauczania jest pełna świadomość nauczyciela akademickiego czego ma uczyć szkolonych przez siebie słuchaczy. Aby wykładowca mógł na to pytanie precyzyjnie odpowiedzieć powinien znać doskonale cel studiów oraz zakres wiedzy i umiejętności jaką musi osiągnąć słuchacz w okresie trzech lat studiów. Ważnym jest również to, aby z zakresu wykładanego przez siebie przedmiotu wiedział co powinien słuchacz znać, z czym się zapoznać, a co musi kształtować i rozwijać.

4.1. Cel studiów

Celem studiów dyplomowych w ASG WP z przedmiotu "Zabezpieczenia Inżynieryjnego" dla oficerów wszystkich specjalności studiujących w Wydziale Wojsk Lądowych jest przygotowanie ich do rozwiązywania problematyki związanej z zabezpieczeniem inżynieryjnym działań wojsk na współczesnym polu walki.

Dla oficerów o specjalność wojska inżynieryjne celem studiów dyplomowych jest kształcenie i przygotowanie do pełnienia funkcji dowódczych i sztabowych w oddziałach /pododdziałach/ i związkach taktycznych wojsk inżynieryjnych, a także szefów saperów związków taktycznych i oficerów szefostw wojsk inżynieryjnych, a więc oficerów funkcyjnych sztabów ogólnowojskowych na szczeblu taktycznym i operacyjnym.

Cel studiów dyplomowych zawiera w sobie dwa spójne elementy a mianowicie:

- a/ poznawczy - polegający na opanowaniu i zrozumieniu przez wszystkich studiujących oficerów wojsk inżynieryjnych niezbędnego zasobu wiedzy taktyczno-operacyjnej w tym specjalistycznej, umożliwiającej im właściwe wykonywanie obowiązków na wyznaczonych stanowiskach służbowych;
- b/ efektywny - polegający na rozwijaniu i udoskonaleniu posiadanych przez słuchaczy predyspozycji i umiejętności dowódczych i sztabowych oraz ukierunkowania ich wiedzy do praktycznej realizacji zadań w okresie pokoju i wojny.

4.2. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy I roku studiów

I. CEL GŁÓWNY PRZEDMIOTU:

Wykorzystując dostępne formy i metody szkolenia słuchaczy oraz stosując gradację narastania wiadomości teoretycznych i praktycznych - przekazać słuchaczom niezbędny zasób wiedzy z dziedziny zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych wojsk na szczeblu pułku zmechanizowanego /pcz/, uwypuklając szczególnie rolę i zadania pododdziałów inżynieryjnych i innych rodzajów wojsk i służb w tym zakresie.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE PRZEDMIOTU: Słuchacze w wyniku studiów na pierwszym roku powinni:

Zakres wiedzy	W grupach ogólnowojskowych	W grupach specjalistycznych	W grupie wojsk inżynieryjnych
Znać	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych pz /pcz/; - organizację i wyposażenie ksap /pz,pcz/ i bsap /DZ, DPanc/ oraz podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu oraz środków będących w ich wyposażeniu; - cele i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych pz /pcz/; - zasady użycia i wykorzystania ksap /pz,pcz/ oraz sił i środków wzmocnienia oraz innych rodzajów wojsk i służb do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego; - możliwości ksap /pz, pcz/ i bsap /DZ, DPanc/ w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych; - zasady działania pododdziałów inżynieryjnych /do szczebla dywizji włącznie/ państw uczestników paktu NATO oraz stosowane w tych armiach zasady zabezpieczenia inżynieryjnego walki brygady i dywizji; - zakres obowiązków i kompetencji szefa saperów pułku /pz, pcz/; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych pz/pcz/; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych pz /pcz/ ze szczególnym uwzględnieniem własnej specjalności; - podział kompetencji i odpowiedzialności w zakresie realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w działaniach bojowych pułku /pz, pcz/ pomiędzy pododdziałami wojsk inżynieryjnych a własnym rodzajem wojsk /służby/; - możliwości własnego rodzaju wojsk /służby/ w zakresie wykonawstwa zadań inżynieryjnych w działaniach bojowych pz /pcz/; - możliwości oddziaływania nieprzyjaciela środkami inżynieryjnymi na własny rodzaj wojsk /służby/; - możliwości ksap /pz, pcz/ i bsap /DZ, DPanc/ w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych pz /pcz/; - strukturę organizacyjną i podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu i środków inżynieryjnych będących w wyposażeniu ksap /pz, pcz/ i bsap /DZ, DPanc/; - organizację, wyposażenie oraz podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu i środków inżynieryjnych pododdziałów inżynieryjnych głównych państw NATO do szczebla dywizji włącznie; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych pz /pcz/; - zasady użycia i wykorzystania ksap pz /pcz/ oraz sił i środków wzmocnienia oraz innych rodzajów wojsk i służb do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego; - taktykę działania pododdziałów inżynieryjnych /do szczebla dywizji włącznie/ głównych państw paktu NATO oraz stosowane w tych armiach zasady zabezpieczenia inżynieryjnego walki; - możliwości ksap /pcz, pcz/ i bsap /DZ, DPanc/ w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych; - możliwości pododdziałów inżynieryjnych brygad i dywizji głównych państw paktu NATO w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych; - zakres obowiązków i kompetencji szefa saperów pułku /pz, pcz/; - zasady opracowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z kompanią saperów w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych pułku /pz, pcz/;

1	2	3	4
Zapoznać się	<ul style="list-style-type: none">- z zasadami zabezpieczenia inżynierskiego walki pułku /pz, pcz/ realizowanymi w warunkach szczególnych;- z zasadami opracowywania i treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynierskiego walki pz /pcz/;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych pułku /pz, pcz/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach;	<ul style="list-style-type: none">- z organizacją i podstawowymi danymi taktyczno-technicznymi sprzętu i środków inżynierskich będących w wyposażeniu ksap /pz, pcz/ i bsap /DZ, DPanc/;- z zasadami zabezpieczenia inżynierskiego walki pułku /pz, pcz/ realizowanymi w warunkach szczególnych z uwypukleniem problematyki dotyczącej odnośnego rodzaju wojsk /służby/;- z zakresem obowiązków i kompetencji szefa saperów pułku /pz, pcz/ w tym świadczonych na korzyść własnego rodzaju wojsk /służby/;- treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynierskiego walki pz/pcz/;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych pułku /pz, pcz/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach;	<ul style="list-style-type: none">- z metodologią oceny terenu pod względem inżynierskim;- z zasadami osiągania wyższych stanów gotowości bojowej przez ksap pz /pcz/;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych pułku /pz, pcz/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach.
kształtować i rozwijać	<ul style="list-style-type: none">- zdolności logicznego myślenia, przewidywania i kojarzenia faktów, mających wpływ na rozwiązywanie w sposób optymalny problemów natury inżynierskiej;- umiejętność zwięzłego i jasnego formułowania meldunków i wniosków dotyczących zabezpieczenia inżynierskiego walki w mowie i piśmie;- wyobraźnię i umiejętność dokonywania oceny terenu i jego wykorzystania a także prognozowania pod względem inżynierskim zmian w terenie /w jego pokryciu i infrastrukturze/ powstałych na skutek oddziaływania broni jądrowej i konwencjonalnej;- zamiłowanie do samokształcenia poprzez studiowanie materiałów źródłowych i literatury fachowej z dziedziny zabezpieczenia inżynierskiego walki.- osobowość oficera w duchu poczucia honoru, umiłowania Ojczyzny oraz internacjonalizm proletariackiego, a także zamiłowania do swego zawodu /specjalności/.		

4.3. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy II roku studiów

I. CEL GŁÓWNY PRZEDMIOTU: Wykorzystując wszystkie dostępne formy i metody szkolenia oraz kontynuując zasadę poszerzenia i ugruntowania nabytej wiedzy i umiejętności w toku I-go roku studiów - przekazać słuchaczom niezbędny zasób wiadomości z dziedziny zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych wojsk na szczeblu dywizji zmechanizowanej /DPanc/, uwypuklając szczególnie wdrażanie umiejętności organizacji i planowania zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych na szczeblach taktycznych.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE PRZEDMIOTU:

Zakres wiedzy	W grupach ogólnowojskowych	W grupach specjalistycznych	W grupie wojsk inżynieryjnych
1	2	3	4
Znać	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych DZ /DPanc/; - organizacja wyposażenie pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych szczebla armii ogólnowojskowej oraz podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu będącego na ich wyposażeniu; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych DZ/DPanc/; - zasady użycia i wykorzystania bsap DZ/DPanc/ oraz sił i środków wzmocnienia oraz innych rodzajów wojsk i służb do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych dywizji; - możliwości bsap /DZ, DPanc/ oraz pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych armii w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych w działaniach bojowych dywizji; - zasady działania wojsk inżynieryjnych armii /korpusu/ głównych państw paktu NATO oraz stosowane w tych armiach zasady zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu taktyczno-operacyjnym; - zakres obowiązków i kompetencji szefa saperów dywizji /DZ, DPanc/; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych DZ /DPanc/; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych DZ /DPanc/ ze szczególnym uwzględnieniem własnej specjalności; - podział kompetencji i odpowiedzialności w zakresie realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w działaniach bojowych DZ/DPanc/ pomiędzy pododdziałami wojsk inżynieryjnych a własnym rodzajem wojsk /służby/; - możliwości własnego rodzaju wojsk /służby/ w zakresie wykonawstwa zadań inżynieryjnych w działaniach bojowych DZ/DPanc/; - możliwości bsap /DZ, DPanc/ oraz pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych armii w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych w działaniach bojowych dywizji w tym na korzyść własnego rodzaju wojsk. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej miejsce i rolę w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych DZ/DPanc/; - organizację, wyposażenie pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych szczebla armii ogólnowojskowej oraz podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu będącego na ich wyposażeniu; - organizację, wyposażenie oraz podstawowe dane taktyczno-techniczne sprzętu i środków inżynieryjnych pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych armii /korpusu/ głównych państw paktu NATO; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów działań bojowych DZ/DPanc/; - zasady użycia i wykorzystania bsap /DZ, DPanc/ oraz sił i środków wzmocnienia oraz innych rodzajów wojsk i służb do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego; - taktykę działania pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych armii /korpusu/ głównych państw paktu NATO oraz stosowane w tych armiach zasady zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu operacyjnym; - możliwości pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych szczebla armijnego w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych; - możliwości pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych armii /korpusu/ głównych państw paktu NATO w zakresie realizacji zadań inżynieryjnych na szczeblu operacyjnym; - zakres obowiązków i kompetencji szefa saperów dywizji /DZ, DPanc/; - zasady opracowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z batalionem saperów w zabezpieczeniu działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/; - aktualne wytyczne Ministra Obrony Narodowej i innych przełożonych do szkolenia wojsk w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/.

1	2	3	4
Umieć	<ul style="list-style-type: none">- analizować zadania i oceniać sytuację pod względem inżynierskim w podstawowych rodzajach działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/;- stawiać wytyczne do zabezpieczenia inżynierskiego walki DZ/DPanc/;- formułować i stawiać zadania pododdziałom inżynierskim dywizji /DZ, DPanc/;- organizować współdziałanie inżynierskich elementów ugrupowania bojowego DZ/DPanc/ z innymi rodzajami wojsk i służb;	<ul style="list-style-type: none">- analizować zadanie i oceniać sytuację pod względem inżynierskim w podstawowych rodzajach działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/;- stawiać wytyczne do zabezpieczenia inżynierskiego w pododdziałach swego rodzaju wojsk /służby/ w działaniach bojowych pz /pcz/;- organizować współdziałanie swego rodzaju wojsk /służby/ z pododdziałami inżynierskimi DZ /DPanc/;- planować i organizować wykonawstwo prac inżynierskich swego rodzaju wojsk /służby/ w działaniach bojowych DZ/DPanc/;	<ul style="list-style-type: none">- analizować zadanie i oceniać sytuację pod względem inżynierskim w podstawowych rodzajach działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/;- wypracowywać i meldować dowódcy dywizji propozycje zabezpieczenia inżynierskiego walki DZ/DPanc/ oraz użycia własnych i przydzielonych pododdziałów inżynierskich;- opracowywać zarządzenia inżynierskie do pułków oraz jasno i terminowo stawiać zadania pododdziałom inżynierskim DZ /DPanc/;- organizować: rekonesans, współdziałanie w pododdziałach inżynierskich dywizji i z innymi rodzajami wojsk i służb oraz udzielić wytycznych zabezpieczenia bojowego dla pododdziałów batalionu saperów DZ/DPanc/;- organizować i kontrolować wykonawstwo prac inżynierskich w działaniach bojowych DZ/DPanc/;- organizować dowóz i zaopatrzenie oraz zabezpieczenie techniczne sprzętu, środków i materiałów inżynierskich w działaniach bojowych DZ/DPanc/;- organizować dowodzenie pododdziałami inżynierskimi DZ/DPanc/;- opracowywać dokumenty bojowe zabezpieczenia inżynierskiego wykonywane przez szefa saperów DZ/DPanc/;- opracowywać ćwiczenie taktyczne z batalionem saperów w zabezpieczeniu inżynierskim działań bojowych DZ/DPanc/;- organizować zabezpieczenie inżynierskie walki DZ/DPanc w warunkach szczególnych;
Zapoznać się	<ul style="list-style-type: none">- z zasadami zabezpieczenia inżynierskiego walki dywizji /DZ, DPanc/ realizowanymi w warunkach szczególnych;- z zasadami opracowywania i treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynierskiego walki DZ, DPanc/;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach.	<ul style="list-style-type: none">- z organizacją i podstawowymi danymi taktyczno-technicznymi sprzętu i środków wojsk inżynierskich armii;- zasadami zabezpieczenia inżynierskiego walki dywizji /DZ, DPanc/ realizowanymi w warunkach szczególnych z uwypukleniem problematyki dotyczącej odnośnego rodzaju wojsk /służby/;- z zakresem obowiązków i kompetencji szefa saperów dywizji /DZ, DPanc/ w tym świadczonych na korzyść własnego rodzaju wojsk i służby/;- treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynierskiego walki DZ/DPanc/;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach.	<ul style="list-style-type: none">- z metodyką korzystania z programów /algorytmów/, na EMC z zakresu rozwiązywania problemów inżynierskich;- z zasadami osiągania wyższych stanów gotowości bojowej przez bsap DZ/DPanc/;- dowodzeniem kierowaniem i zarządzaniem pododdziałem /oddziałem/ wojsk inżynierskich w warunkach pokojowych;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynierskiego działań bojowych dywizji /DZ, DPanc/ wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach.

1	2	3	4
kształtować i rozwijać			<ul style="list-style-type: none">- zdolności logicznego myślenia, przewidywania i kojarzenia faktów, mających wpływ na rozwiązywanie w sposób optymalny problemów natury inżynierskiej;- umiejętność zwięzłego i jasnego formułowania meldunków i wniosków dotyczących zabezpieczenia inżynierskiego walki w mowie i piśmie;- wyobraźnię i umiejętność dokonywania oceny terenu i jego wykorzystania a także prognozowania pod względem inżynierskich zmian w terenie /w jego pokryciu i infrastrukturze/, powstałych na skutek oddziaływania broni jądrowej i konwencjonalnej;- zamiłowania do samokształcenia poprzez studiowanie materiałów źródłowych i literatury fachowej z dziedziny zabezpieczenia inżynierskiego walki;- osobowość oficera w duchu poczucia honoru, umiłowania Ojczyzny oraz internacjonalizm proletariacki, a także zamiłowania do swego zawodu /specjalności/.

4.4. Zakres wiedzy i umiejętności słuchaczy III roku studiów

I. CEL GŁÓWNY PRZEDMIOTU:

Wykorzystując wszystkie dostępne formy i metody szkolenia oraz kontynuując proces kształcenia na bazę opanowanej wiedzy I i II roku studiów - zapoznać słuchaczy z problematyką zabezpieczenia inżynieryjnego prowadzonych przez armię ogólnowojskową operacji, ze szczególnym uwzględnieniem użycia i działania pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych oraz doskonalenia organizacji ich współdziałania z innymi rodzajami wojsk i służb w toku realizacji zadań bojowych.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE PRZEDMIOTU:

Zakres wiedzy	W grupach ogólnowojskowych	W grupach specjalistycznych	W grupie wojsk inżynieryjnych
1	2	3	4
Znać	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej istotę, miejsce i rolę w sztuce wojennej; - cele i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów prowadzonych przez armię operacji; - zasady użycia wojsk inżynieryjnych armii w operacji zaczepnej i obronnej i podejmować decyzje co do ich wykorzystania; - podstawowe kierunki rozwoju wojsk inżynieryjnych i techniki oraz charakter uwarunkowań zachodzących pomiędzy zmianami struktur organizacyjnych i wyposażeniem wojsk inżynieryjnych a taktyką ich działania, na współczesnym polu walki. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych jej istotę, miejsce i rolę w sztuce wojennej; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów prowadzonych przez armię operacji; - możliwości własnego rodzaju wojsk /służby/ w zakresie wykonawstwa zadań inżynieryjnych na szczeblu operacyjnym; - możliwość użycia wojsk inżynieryjnych armii na korzyść własnego rodzaju wojsk. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedmiot taktyki wojsk inżynieryjnych, jej istotę, miejsce i rolę w sztuce wojennej; - cel i zasady zabezpieczenia inżynieryjnego podstawowych rodzajów prowadzonych przez armię operacji; - strukturę, zasady użycia i wykorzystania pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych armii; - strukturę, zasady użycia i możliwości wojsk inżynieryjnych przeciwnika w walce i operacji; - zasady działania oraz kompetencje osób funkcyjnych Szefostwa Wojsk Inżynieryjnych armii oraz dowództw i sztabów oddziałów wojsk inżynieryjnych; - zasady opracowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych i dowódczo-sztabowych z wojskami inżynieryjnymi na szczeblu operacyjnym; - aktualne wytyczne Ministra Obrony Narodowej i innych przełożonych do szkolenia wojsk w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji.
Umieć	<ul style="list-style-type: none"> - analizować zadanie i oceniać sytuację pod względem inżynieryjnym w prowadzonych przez armię operacjach; - stawiać wytyczne do zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych na szczeblu operacyjnym; - formować i stawiać zadania wojskom inżynieryjnym armii; - organizować współdziałanie inżynieryjnych elementów ugrupowania operacyjnego z innymi rodzajami wojsk /służby/. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować zadanie i oceniać sytuację pod względem inżynieryjnym w prowadzonych przez armię operacjach; - stawiać wytyczne do zabezpieczenia inżynieryjnego dla pododdziałów /oddziałów/ swego rodzaju wojsk na szczeblu operacyjnym; - organizować współdziałanie swego rodzaju wojsk /służby/ z wojskami inżynieryjnymi armii; - planować i organizować wykonawstwo prac inżynieryjnych swego rodzaju wojsk /służby/ w działaniach bojowych na szczeblu operacyjnym; 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować zadanie i oceniać sytuację pod względem inżynieryjnym w prowadzonych przez armię operacjach; - wypracowywać i meldować dowódcy armii propozycje zabezpieczenia inżynieryjnego operacji; - opracowywać zarządzenia inżynieryjne do dywizji oraz rozkazy bojowe dowódcy ppont i BSap, a także jasno i terminowe stawiać zadania pododdziałom /oddziałom/ wojsk inżynieryjnych; - organizować: rekonesans, współdziałanie wewnątrz wojsk inżynieryjnych i z innymi rodzajami wojsk /służb/ oraz stawiać wytyczne zabezpieczenia bojowego dla wojsk inżynieryjnych armii; - organizować i kontrolować wykonawstwo prac inżynieryjnych; - organizować dowóz i zaopatrywanie oraz zabezpieczenie techniczne wojsk inżynieryjnych armii; - organizować pracę szefostwa wojsk inżynieryjnych armii oraz sztabów ppont i BSap.

1	2	3	4
			<ul style="list-style-type: none">- organizować dowodzenie wojskami inżynieryjnymi armii;- opracowywać dokumenty bojowe zabezpieczenia inżynieryjnego wykonywane przez szefostwo wojsk inżynieryjnych armii oraz dowództwa i sztaby ppont i BSap;- opracowywać ćwiczenia taktyczne i dowódczo-sztabowe dla ppont i BSap;
apoznać się	<ul style="list-style-type: none">- z zasadami działania i obowiązkami Szefa Wojsk Inżynieryjnych armii oraz opracowywania i treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu operacyjnym;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynieryjnego armijnych operacji, wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach;- z podstawowymi zasadami użycia wojsk inżynieryjnych przeciwnika oraz jego możliwościami.	<ul style="list-style-type: none">- z podstawowymi zasadami działania Szefostwa Wojsk Inż. armii;- z treścią podstawowych dokumentów zabezpieczenia inżynieryjnego, opracowywanych na szczeblu operacyjnym;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynieryjnego własnego rodzaju wojsk /służby/, wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach;	<ul style="list-style-type: none">- z planowaniem szkolenia głównego i specjalistycznego pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych oraz niezbędną w tym zakresie dokumentacją;- z zasadami osiągania wyższych stanów gotowości bojowej przez ppont i BSap;- z wnioskami i doświadczeniami odnośnie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji armijnych, wpływającymi z historii minionych wojen oraz współczesnych lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie a także ćwiczeń prowadzonych w wojskach;
Kształtować	<ul style="list-style-type: none">- zdolności logicznego myślenia, przewidywania i kojarzenia faktów, mających wpływ na rozwiązywanie w sposób optymalny problemów natury inżynieryjnej;- umiejętność zwięzłego i jasnego formułowania meldunków i wniosków dotyczących zabezpieczenia inżynieryjnego operacji w mowie i piśmie;- wyobraźnię i umiejętność dokonywania oceny terenu i jego wykorzystania a także prognozowania pod względem inżynieryjnym zmian w terenie /w jego pokryciu i infrastrukturze/ powstałych na skutek oddziaływania broni jądrowej i konwencjonalnej;- zamiłowania do samokształcenia poprzez studiowanie materiałów źródłowych i literatury fachowej z dziedziny zabezpieczenia inżynieryjnego operacji armijnych;- osobowość oficera w duchu poczucia honoru, umiłowania Ojczyzny oraz internacjonalizm proletariackiego, a także zamiłowania do swego zawodu /specjalności/.		

4.5. Właściwości specjalizacji kształcenia słuchaczy wojsk inżynieryjnych

Oficer dyplomowany o specjalności wojsk inżynieryjnych, to absolwent Akademii Sztabu Generalnego WP, który ukończył studia w Wydziale Wojsk Lądowych o profilu wojska inżynieryjne.

Zakres wiedzy reprezentowanej przez oficera dyplomowanego o specjalności wojsk inżynieryjnych jest wykładnią treści ujętych w Ramowym Programie Nauczania ASG WP, a skonkretyzowanych w szczegółach zawartych w Planach Tematycznych, obowiązujących w danym roku szkolnym.

Zgodnie z planami tematycznymi, opracowanymi na potrzeby roku szkolnego 1982 /83 - słuchaczom Kursu Wojsk Inżynieryjnych przekazywana jest wiedza zblokowana w pięciu podstawowych zespołach tematycznych, na które wyznaczono określoną ilość godzin dydaktycznych.

Niżej zamieszczona tabela ilustruje podział godzin dla poszczególnych działów tematycznych według lat studiów.

Wyszczególnienie działów tematycznych	Dział Taktycz.-oper.		Dział spełeczno-polityczny	Dział zarządzania i kierowania	Dział ogólny	Inne	Ogółem
	Razem	W tym					
Lata studiów	godz.	TWInż. /godz./	godz.	godz.	/godz./	/godz./	godzin dydak.
I kurs Wojsk Inż.	916	202 16x	130	110	140	234	1530
II kurs Wojsk Inż.	906	208 28x	202	40	160	222	1530
III kurs Wojsk Inż.	686	148 24x	158	74	120	264	1302
R a z e m	2508	626	490	224	420	702	4362
Procent od ogólnej liczby godzin	57,5%	14,35% 1,6	11,3%	5,1%	9,6%	16,5%	100%

x/ godziny szkolenia z metodyki taktyczno-inżynieryjnej

Absolwent ASG WP o specjalności wojsk inżynieryjnych - to wysoko wykwalifikowany oficer, przygotowany do objęcia stanowisk dowódczych i sztabowych w korpusie wojsk inżynieryjnych.

W podstawowej dziedzinie jaką jest wiedza taktyczno-operacyjna w oparciu o znajomość zasad taktyki i sztuki operacyjnej należy dążyć aby posiadał on umiejętności logicznego myślenia, prawidłowego /opartego na gruncie regulaminów i instrukcji/ podejmowania, formułowania i sztabowego opracowywania decyzji z jednoczesną możliwością jej uzasadnienia.

Absolwent powinien posiadać znajomość zasad kultury i pracy sztabowej, zwłaszcza w zakresie umiejętności organizowania współdziałania i opracowywania dokumentów bojowych.

Specjalizację absolwenta ASG WP o profilu wojsk inżynieryjnych w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego walki i operacji oraz taktyki wojsk inżynieryjnych kształtuje Katedra Zabezpieczenia Inżynieryjnego, mając do dyspozycji 626 godzin dydaktycznych, które stanowią 25% liczby godzin przeznaczonych na przedmioty działu taktyczno-operacyjnego, a 14,4% ogólnej ilości godzin dydaktycznych.

Przy tej stosunkowo niewielkiej liczbie godzin dydaktycznych należy wykorzystywać wszystkie możliwe formy i metody kształcenia aby osiągnąć w efekcie przeświadczenie, że absolwent kursu wojsk inżynieryjnych posiada wiedzę i umiejętności w zakresie zasad:

- planowania i organizowania zabezpieczenia inżynieryjnego;
- wykorzystania wojsk inżynieryjnych oraz sprzętu i środków inżynieryjnych na współczesnym polu walki;
- taktyki działania pododdziałów /oddziałów, ZT/ wojsk inżynieryjnych w walce i operacji;
- opracowywania ćwiczeń taktyczno-inżynieryjnych;

- wypracowywania w roli szefa saperów /szefa wojsk inżynieryjnych/ ^{decyzji} koncepcji /propezycji/ zabezpieczenia inżynieryjnego walki /operacji/, niezbędnym dowódcy do podjęcia decyzji;
- podejmowania decyzji o wykonywaniu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w roli dowódcy: batalionu saperów, dywizji, pułku pontonowego, brygady saperów;
- pracy na stanowiskach sztabowych w jednostkach i sztabach wojsk inżynieryjnych /Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych armii batalionu saperów DZ/DPanc, pułku pontonowego, Brygady Saperów/, z umiejętnością opracowywania podstawowej dokumentacji bojowej.

Bogaty zasób wiedzy teoretycznej, w jaką uzbrojony jest absolwent ASG WP - Kursu wojsk inżynieryjnych wychodzący do wojsk gwarantuje mu efektywne wypełnienie obowiązków dowódczo-sztabowych na zajmowanym stanowisku.

V. JAK UCZYĆ - wskazówki metodyczne dla nauczycieli akademickich

5.1. Przygotowanie się nauczyciela do zajęć obejmuje^{x/}

- zapoznanie się z tematem i zagadnieniami zajęcia ujętymi w planie tematycznym;

- zorientowanie się KOGO ma uczyć na tych zajęciach /informacje od kierownika grupy dotyczące poziomu wykształcenia i praktyki poszczególnych słuchaczy/;

- przestudiowanie literatury tematu: regulaminów, podręczników, instrukcji, skryptów, opisów historycznych, wniosków z ćwiczeń z jednoczesnym sporządzeniem krótkich wypisów najważniejszych definicji, zasad itp.

x/ Układ blokowy przedstawiono w zał. nr 1.

- pobranie i przestudiowanie pomocy szkoleniowych: opracowań metodycznych, diapozytywów, plakatów itp.;
- udział w instruktażu do zajęć;
- opracowanie planu - konspektu do zajęć i jego zatwierdzenie;
- przeprowadzenie instruktażu ze słuchaczami;
- przygotowanie sali /do wykładu/ - polecenie gospodarzowi sal przygotowania odpowiednich środków audiowizualnych;
- zapotrzebowanie map dla słuchaczy /najpóźniej na 2 tygodnie przed zajęciem/;
- zapotrzebowanie innych pomocy szkoleniowych dla słuchaczy /założenia, kalki, papier itp/ w bibliotece szkoleniowej;
- zapotrzebowanie środków transportu /przy wyjeździe w teren/.

5.2. WYKŁAD

Wykład dla słuchaczy ogólnowojskowych, rodzajów wojsk i wojsk inżynieryjnych stanowi ważną formę organizacyjną - nauczania, w ramach której wykładowca zapoznaje słuchaczy z problematyką zabezpieczenia inżynieryjnego różnych działań bojowych wojsk.

Przeznaczeniem wykładu jest ukierunkowanie słuchaczy w studiowaniu literatury fachowej na powyższy temat oraz wyjaśnienie podstawowych pojęć i terminów związanych z zabezpieczeniem inżynieryjnym określonych działań bojowych wojsk.

Wykładowcy Katedry Zabezpieczenia Inżynieryjnego opracowują i przeprowadzają wykłady w sposób informacyjno-opisowy i problemowy. W treści wykładu przeważa zazwyczaj materiał zawierający cele i zadania zabezpieczenia inżynieryjnego charakterystykę terenu, specyfikę i sposoby realizacji zadań oraz

pracę dowódcy, sztabu i szefa sztabu w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego:

a/ Przygotowanie wykładu

W celu przygotowania wykładu wykładowca powinien:

- uzmysłwić sobie temat i cele wykładu;
- opracować plan wykładu;
- przestudiować literaturę przedmiotu;
- przygotować odpowiednie pomoce naukowe i szkoleniowe /schematy, diapozytywy, wykresy, mapy/;
- opracować konspekt, a w razie potrzeb skrypt wykładu.

Konspekt wykładu wyznaczony wykładowca opracowuje nie tylko dla własnych potrzeb jako materiał pomocniczy ułatwiający wygłoszenie wykładu, ale w ten sposób aby każdy pracownik dydaktyczno-naukowy Katedry Zabezpieczenia Inżynierskiego mógł w każdej chwili pobrać materiał i przeprowadzić wykład.

W celu zapewnienia konspektom wykładu /skryptom/ właściwej jakości zaleca się stosować zasadę omawiania ich treści na posiedzeniach zespołów katedralnych. Konspekt lub skrypt wykładu oddaje się do druku po jego zaakceptowaniu przez szefa katedry lub kierownika zespołu.

b/ Wygłoszenie wykładu

Szczególnie ważną czynnością jest wygłoszenie wykładu. Od sposobu przekazania informacji zawartych w treści danego tematu zależy w znacznym stopniu jakość zajęcia. Przede wszystkim zaleca się wygłaszać wykład z pamięci, posługując się środkami poglądowymi oraz konspektem tylko dla przypomnienia logicznej kolejności zagadnień oraz danych o charakterze statystycznym.

Szczególnie ważnym problemem w wykładzie jest nawiązanie i utrzymanie kontaktu ze słuchaczami. Kontakt ten powinien być

zapewniony przede wszystkim przez głęboką naukową treść samego wykładu oraz przez stawianie pytań przez wykładowcę do słuchaczy. Wzmagają one stopień koncentracji ich uwagi a jednocześnie pomagają w prowadzeniu dialogu. Wymiana poglądów między uczestnikami wykładu umożliwia wykładowcy zebranie cennych informacji o merytorycznej i metodologicznej wartości wykładu.

5.3. Seminarium

Seminarium jako forma szkolenia zaliczana jest do metod poszukujących, pozwalających na aktywny udział słuchacza w procesie poznawczym.

Celem seminarium jest rozszerzenie wiedzy teoretycznej zdobytej podczas, wykładów, ćwiczeń taktycznych i studiów samodzielnych. W czasie seminarium uczy się słuchaczy sztuki przekonywania, analitycznego i syntetycznego myślenia, umiejętności indukcyjnego i dedukcyjnego rozumowania, oraz poprawnych metod wnioskowania i prowadzenia dyskusji. Nauczyciel podczas seminarium powinien wyraźnie faworyzować samodzielność myślenia słuchaczy, oryginalność wniosków, sformułowań i sądów.

W zależności od tematu oraz stopnia przygotowania słuchaczy, seminarium może mieć charakter repetycji lub dyskusji naukowej. Seminarium o charakterze repetycji planuje się dla słuchaczy pierwszego kursu po cyklu wykładów lecz przed ćwiczeniami, a seminarium o charakterze dyskusji naukowej dla słuchaczy starszych kursów z reguły jako zajęcia zamykające cykl studiów na dany temat.

Przygotowanie i przeprowadzenie seminarium polega na:

- dokonaniu analizy tematu i ustaleniu celu seminarium;
- przygotowaniu i ~~selekcji~~^{selekcji} materiałów źródłowych;
- opracowaniu tez do seminarium, uzyskaniu ich akceptacji przez przełożonego i udostępnieniu ich słuchaczom na 4-5 dni

przed zajęciem;

- przygotowaniu się merytorycznym i metodycznym słuchaczy i nauczyciela.

Tezy do seminarium powinny być tak przygotowane aby ^{unie-}możliwiały słuchaczom mechaniczne przyswojenie treści zaleconych materiałów, lecz zachęciły do gruntownego opanowania wiedzy. Czas seminarium z reguły nie pozwoli na przerobienie wszystkich zagadnień. Słuchacze nie powinni jednak wiedzieć, które zagadnienia będą rozważane.

Przygotowanie nauczyciela do seminarium polega na:

- przestudiowaniu partii materiału zaleconych słuchaczom do przestudiowania, a także zapoznanie się z innymi materiałami trudnodostępnymi dla słuchaczy;
- przemyśleniu kryteriów i doboru tez do przerobienia w czasie seminarium;
- przemyśleniu podziału czasu i metod kierowania seminarium;
- wzięcie aktywnego udziału w instruktażu katedralnym;
- opracowaniu i zatwierdzeniu konspektu do zajęcia.

Dobór tez i metod kierowania seminarium nie musi być jednolity dla wszystkich grup. Konieczne jest uwzględnienie potrzeb i właściwości* każdej grupy słuchaczy.

Przeprowadzenie seminarium powinno zawierać trzy zasadnicze części.

- a/ Wstępne wprowadzenie w postaci podania tematu i celu seminarium oraz zasygnalizowaniu problemów stanowiących przedmiot dyskusji.
- b/ Przeprowadzeniu dyskusji nad poszczególnymi zagadnieniami podawanymi przez nauczyciela akademickiego;
- c/ Podsumowanie dyskusji oraz uogólnienie jej dorobku.

Część wstępna i końcowa prowadzone są bezpośrednio przez nauczyciela akademickiego. W zasadniczej części główną rolę spełniają słuchacze a rola nauczyciela polega na:

- stworzeniu właściwej atmosfery sprzyjającej twórczej dyskusji;
- podawaniu kolejnych tez do dyskusji z ewentualnymi wyjaśnieniami wstępnymi, wyznaczaniu referentów, ewentualnie koreferentów, udzielaniu głosu kolejnym słuchaczom;
- śledzeniu treści i formy wypowiedzi słuchaczy i niedopuszczeniu do odpiegania od tematu;
- niedopuszczeniu do wyłącznie teoretycznego rozpatrywania zagadnień, częstym nawiązywaniu do przykładów historycznych, a także najnowszych teoretycznych poglądów na daną problemę;
- podsumowywaniu poszczególnych zagadnień i wystąpień.

W części końcowej nauczyciel akademicki podaje stopień osiągnięcia celu zajęcia, podsumowuje całość dyskusji, ocenia słuchaczy, zwraca uwagę na słabiej opanowane partie materiału, podaje wytyczne i sposób ich uzupełnienia.

5.3.1. Instruktaż do seminarium

1. Instruktaż przeprowadzać 3-4 dni przed zajęciem z całą grupą.
2. Poleca słuchaczom zapoznanie się z zagadnieniami do seminarium przed instruktażem.
3. Podaje temat, cel i czas prowadzenia zajęcia.
4. Wyjaśnienia jakie problemy powinny być uwypuklone w poszczególnych zagadnieniach.
5. Nakazuje przestudiowanie dodatkowej literatury /najnowsze artykuły w periodykach wojskowych, rozprawy doktorskie itp/.
6. Nakazuje przygotowanie notatek i pomocy szkoleniowych

/np. diapozytywów/, oraz przykładów historycznych.

7. Stawia zadania indywidualne słuchaczom /np. przygotowanie referatu i koreferatu/
8. Zaleca szczególne przygotowanie się do problemów wynikających ze specjalności jakie reprezentuje dana grupa.
9. Odpowiada na pytania słuchaczy.

5.4. REPETYCJE

Jedną z metod sprawdzających stopień opanowania materiału lekcyjnego są repetycje.

Metoda ta polega na stawianiu słuchaczom przez wykładowcę odpowiednio przemyślanych pytań z określonej dziedziny, przy pomocy których na podstawie uzyskanych odpowiedzi kontroluje się i ocenia zakres dotychczas opanowanej przez nich wiedzy.

Cel zasadniczy repetycji ~~sprowadza~~ się do powtórzenia przerobionego materiału szkoleniowego przez słuchaczy - po wysłuchaniu cyklu wykładów i pracy samokształceniowej z materiałami źródłowymi.

Repetycje mają też na celu kontrolę stopnia opanowania przez słuchaczy materiału szkoleniowego i przygotowania ich do kolejnych zajęć złożonych jakim są ćwiczenia główne i taktyczno-inżynierskie.

Repetycje w każdym wypadku winny zabezpieczyć:

- rozwój i pogłębienie nawyków samodzielnej pracy;
- umiejętność znalezienia rzeczy głównych w poszczególnych zagadnieniach;
- ~~Ugruntowanie~~ ugruntowanie wiedzy w zakresie tematu;
- szeroką i swobodną znajomość obowiązującej literatury z danej dziedziny;
- nabycie umiejętności wykorzystania różnych materiałów poglądowych.

5.4.1. Instruktaż dla słuchaczy do repetycji

Praca wykładowcy w okresie poprzedzającym repetycje nie powinna ograniczać się wyłącznie do osobistego przygotowania, ale winna również ukierunkowywać słuchaczy na studiowanie tych, które są niezbędne dla właściwego przygotowania się do repetycji.

Zagadnienia do repetycji należy wręczyć słuchaczom na 7-10 dni przed planowanym zajęciem.

Na instruktażu dla słuchaczy do repetycji wykładowca określa zagadnienia i treści podlegające powtórzeniu oraz podaje zasadniczą, źródłową literaturę do przestudiowania. Do pomocy naukowych z reguły należy wymienić:

- regulaminy;
- instrukcje traktujące przerobiony problem;
- podręczniki "Taktyki Ogólnej" i "Inżynieryjne";
- skrypty wydane przez Katedrę Zabezpieczenia Inż.;
- czasopisma wojskowe /Biuletyn Informacyjny, Myśl Wojskowa" itp/;
- notatki z wykładów;
- osobista wiedza, doświadczenie. praktyka wojskowa.

Z zalecanych pomocy szkoleniowych słuchacze mogą wykorzystać:

- schematy przedstawiające przerabianą problematykę;
- mapy /np. charakterystyki terenu itp/;
- diapozytywy;
- przezrocza i inne.

Przy podawaniu słuchaczom pomocy naukowych i szkoleniowych do każdej pozycji należy podać nr biblioteki oraz rozdziały i strony do przestudiowania.

5.5. Ćwiczenie grupowe na mapach w sali.

Układ i sposób przeprowadzenia zajęcia

Część wstępna /około 5 min/

- a/ przyjęcie meldunku;
- b/ sprawdzenie porządku wojskowego /wygląd zewnętrzny słuchaczy, porządek na sali/ a w wypadku zauważenia uchybień wydanie polecenia ich usunięcia;
- c/ podanie tematu, celu i układu zajęcia;
- d/ sprawdzenie wykonania czynności zaleconych do wykonania /notatki, mapy itp/;

Część główna:

- a/ krótkie zorientowanie w sytuacji taktycznej i inżynierskiej /wyznaczony słuchacz/;
- b/ pytanie/a/ kontrolne dotyczące: metody i treści pracy szefów saperów /lub innej osoby funkcyjnej/ w danej sytuacji; sposobu organizacji i wykonawstwa zadań zabezpieczenia inżynierskiego; znajomości treści założenia;
- c/ wprowadzenie słuchaczy w rolę szefa saperów używając zwrotu "szef saperów znajduje się na SD... i o ..⁹⁰⁰ przystępuje do pracy nad...^{analizy danych} W roli szefa saperów... Ob. kpt. ... przeprowadzi /przedstawi/ ...
- d/ przerabianie poszczególnych zagadnień szkoleniowych wg następującej kolejności:
 - wyznaczony słuchacz referuje w określonym czasie zagadnienie;
 - nauczyciel inicjuje dyskusję, wypowiedzi i uzupełnienia słuchaczy nad referatem;
 - nauczyciel, jeśli zachodzi potrzeba /gdy wypowiadający się słuchacze nie w pełni wyczerpali zagadnienie / - uzupełnia lub przedstawia właściwe rozwiązanie oraz dokonuje podsumowania zagadnienia;

- nauczyciel ocenia pod względem merytorycznym /fachowym/ i formalnym /język, postawa/ wypowiedź głównego referenta i wypowiedzi uzupełniające słuchaczy;
- nauczyciel odpowiada na ewentualne pytania słuchaczy.

Część końcowa /około 5 min/.

- a/ omówienie stopnia osiągnięcia celu zajęcia;
- b/ ocena przygotowania grupy do zajęcia oraz poszczególnych słuchaczy;
- c/ zalecenia dla całej grupy lub poszczególnych słuchaczy w zakresie uzupełnienia wynikłych w toku zajęć braków w wiedzy lub umiejętnościach słuchaczy z podaniem terminu i sposobu ich zaliczenia;
- d/ poinformowanie słuchaczy o tematyce i terminach następnych zajęć. Polecenie pobrania lub przygotowania określonych materiałów szkoleniowych.

5.5.1. Instruktaż dla nauczycieli

Instruktaż prowadzi zwykle autor ćwiczenia /zajęcia/, który najpóźniej na tydzień przed terminem instruktażu /ujętym w planie miesięcznym Katedry/ małuje kierownikowi zespołu koncepcję przeprowadzenia instruktażu, która po zatwierdzeniu przez kierownika zespołu i zastępcę Szefa Katedry stanowi podstawę do przeprowadzenia instruktażu;

Koncepcja przeprowadzenia instruktażu powinna ujmować:

- temat, miejsce i czas przeprowadzenia instruktażu;
- wykaz uczestników;
- pomoce szkoleniowe do przestudiowania przez nauczycieli przed instruktażem;
- sposób prowadzenia instruktażu.

Sposób prowadzenia instruktażu

- zapoznanie z tematem i celem zajęć oraz terminami ich przeprowadzenia;
- przedstawienie tła taktycznego ćwiczenia;
- zapoznanie z sytuacją inżynierską i zarządzeniem zabezpieczenia inżynierskiego z podaniem ewentualnych uzupełnień i poprawek;
- ✓ - zapoznanie z pomocami szkoleniowymi do prowadzenia zajęć /opracowania metodyczne, diapozytywy itp/ z podaniem ewentualnych uzupełnień i poprawek;
- przedstawienie szczegółowe metody przeprowadzenia zajęcia;
- ustalenie i ujednoczenie poszczególnych rozwiązań organizacyjno-technicznych;
- ustalenie tematyki i sposobu przeprowadzenia sprawdzianu wiadomości ze słuchaczami;
- ustalenie zakresu i treści instruktażu ze słuchaczami.

5.5.2. Instruktaż dla słuchaczy

Uwagi organizacyjne:

- ustalenie ze starszym grupy terminu/najpóźniej na 3 dni przed zajęciami/ i miejsca przeprowadzenia instruktażu;
- instruktaż prowadzić z całą grupą a nie tylko z pojedynczymi /przedstawicielami grup/ słuchaczami;
- polecić ażeby słuchacze przed instruktażem pobrali i przestudiowali sytuację inżynierską i zarządzenie zabezpieczenia inżynierskiego;
- dopilnować sporządzanie notatek przez słuchaczy podczas instruktażu.

- Wypracować do skarbów (pamiętniki instrukcji)

Przebieg instruktażu:

- podanie tematu i terminu przeprowadzenia zajęcia oraz potrzeby i przydatności wiedzy będącej przedmiotem zajęcia;
- podanie ewentualnych uzupełnień lub poprawek do treści założenia;
- przypomnienie /względnie uzupełnienie /sprecyzowanie/ prac do wykonania przez słuchaczy - ujętych w treści "Sytuacji inżynierskiej";
- określenie układu i treści zajęcia z zaznaczeniem głównego zagadnienia;
- przedstawienie metod rozwiązania poszczególnych problemów występujących w zajęciu/
- udzielenie odpowiedzi na pytania słuchaczy w zakresie: literatury, szczegółów organizacyjno-technicznych wykonanie prac inżynierskich;
- postawienie indywidualnych zadań niektórym słuchaczom w zakresie wzbogacenia treści zajęć /np. wykonanie schematu, diapozytywu, wyszukanie przykładów historycznych lub z ćwiczeń itp/;
- określenie sposobu kontaktowania się z wykładowcą dla uzyskania dodatkowych wyjaśnień w trakcie przygotowywania się słuchaczy do zajęć.

5.5.3. Opracowanie planu - konspektu

Plan - konspekt jest indywidualnym dokumentem szkoleniowym służącym nauczycielowi do bezpośredniego prowadzenia zajęć stanowi on swego rodzaju szczegółowy scenariusz zajęcia, którego treść i zakres zależą od indywidualnych potrzeb nauczyciela.

Czynności poprzedzające opracowania planu - konspektu:

- zapoznanie się nauczyciela z tematem, zagadnieniami i celem zajęcia ujętymi w "Planie tematycznym kursu";
- przestudiowanie literatury tematu i sporządzenie z niej wypisów;
- przestudiowanie opracowania metodycznego;
- instruktaż do zajęć z nauczycielami.

Treść planu - konspektu^{x/}:

- a/ część wstępna: nazwa i numeracja tematu; cele zajęć; forma i czas zajęć;
- b/ wykaz literatury: tytuły, sygnatura i numery biblioteczne wydawnictw wykorzystywanych na zajęciach;
- c/ wykaz pomocy szkoleniowych: tytuły i numery biblioteczne opracowań metodycznych, materiałów poglądowych itp;
- d/ zagadnienia szkoleniowe i podział czasu: chronologicznie zestawiony wykaz czynności organizacyjnych i zagadnień szkoleniowych z określeniem czasu ich trwania;
- e/ wskazówki organizacyjno-metodyczne: treść i sposób przeprowadzenia instruktażu ze słuchaczami; organizacja i sposób prowadzenia zajęć;
- f/ przebieg zajęć: czas trwania, nazwa czynności organizacyjnej lub zagadnienia oraz ich tezewe rozwinięcie wraz z niezbędnymi fragmentami rozwiązań, wypisów, przykładów historycznych; nazwa i sposób wykorzystania materiałów poglądowych.

Niekiedy w poszczególnych zagadnieniach można ująć tzw. uwagi metodyczne - w których przedstawia się krótko metodę przeprowadzenia danego zagadnienia.

x/ Przykładowy układ planu konspektu przedstawia zał. nr 2.

5.6. Ćwiczenie grupowe na mapach w terenie

Kolejność i treść pracy nauczyciela podczas prowadzenia zajęcia grupowego na mapach w terenie.

I. Część wstępna

1. Przyjęcie meldunku

2. Sprawdzenie przygotowania słuchaczy do zajęć /wygląd zewnętrzny, przygotowanie map i przyborów do pracy w polu, notatek oraz innych przedsięwzięć nakazanych na instruktażu/.
3. Wydanie wytycznych z zakresu oceny terenu podczas przejazdu na punkt pracy.
4. Przejazd na punkt pracy.
5. Wyznaczenie 5' czasu na orientację w terenie.

II. Część główna

1. Podanie tematu celu i układu zajęcia.
2. Zadanie 2-3 pytań kontrolnych ~~xx~~ z zakresu zagadnień przewidzianych do rozpatrzenia na danym punkcie pracy.
3. Wyznaczenie słuchacza do orientacji topograficznej i taktycznej.
4. Krótkie wprowadzenie w sytuację i czas operacyjny.
5. Wyznaczanie słuchaczy w przewidywanej roli /Ssap, SWInż. itp./ do zreferowania problemów i sposobów ich rozwiązania na danym punkcie pracy.
6. Inicjowanie słuchaczy do dyskusji, wypowiedzi i uzupełnień nad przedstawionymi rozwiązaniami.
7. Uzupełnienie rozwiązań przedstawionych przez słuchaczy lub przedstawienie osobiste wzorowego rozwiązania.
8. Ocena wypowiedzi słuchaczy referujących i uzupełniających; ze zwróceniem szczególnej uwagi na popełnione błędy,

język, zdecydowanie oraz wykorzystanie terenu.

9. Jeśli istnieją możliwości czasowe wówczas konfrontuje proponowane rozwiązania taktyczne i techniczne w terenie.

10. Odpowiada na pytania słuchaczy.

III. Część końcowa

1. Ocenia stopień osiągnięcia celu zajęcia.

2. Ocenia przygotowanie grupy i indywidualne poszczególnych słuchaczy.

3. Ocenia stopień wykorzystania pobytu słuchaczy w terenie do praktycznego rozwiązywania problemów zabezpieczenia inżynierskiego działań.

4. Wydaje zalecenia co do sposobu uzupełnienia i zaliczenia słabo opanowanych zagadnień.

5. Odpowiada na pytanie słuchaczy, oraz podaje temat i termin przeprowadzenia następnego zajęcia.

5.6.1. Instruktaż do zajęć grupowych w terenie ze słuchaczami.

1. Instruktaż przeprowadzać 3-4 dni przed zajęciem z całą grupą.

2. Polecieć słuchaczom zapoznanie się z założeniem i sytuacją inżynierską przed instruktażem.

3. Podczas instruktażu nauczyciel powinien:

- podać temat, cel, czas prowadzenia zajęcia i dodatkową literaturę do przestudiowania;

- ustalić ubiór, wyposażenie, czas i miejsce zbiórki przed wyjazdem na zajęcia;

- podać punkty pracy i nakazać dokładne przestudiowanie terenu i mapy w rejonie prowadzonych działań;

- podać zagadnienia, jakie rozpatrywane będą na poszczególnych punktach pracy;

- nakazać przygotowanie map, notatek, planów rekonesansu itp.
- przedstawić krótki zarys organizacji i metody rozwiązywania problemów na poszczególnych punktach pracy;
- odpowiedzieć na pytania słuchaczy dotyczące literatury oraz rozwiązywania niektórych problemów technicznych;
- postawić zadania indywidualne słuchaczom z zakresu przygotowania się do wystąpienia w roli oficerów sztabu^{x/};
- podać miejsce i sposób kontaktowania się z wykładowcą w przypadku zaistnienia trudności w przygotowaniu się do zajęcia.

VI. METODY pobudzania aktywności i zainteresowania słuchaczy oraz zwiększenia wiarygodności wiedzy przekazywanej na zajęciach.

1. Wykorzystanie doświadczeń wojennych:

- podawanie przykładów przez nauczyciela dla poparcia przedstawionych przez niego rozwiązań taktycznych;
- zlecenie słuchaczom na naukę własną do przestudiowania określonej pozycji z literatury wojennej /fragmentu/ lub zlecenie samodzielnego wyszukania przykładu wojennego związanego z tematyką zajęć;
- premiowanie wypowiedzi, w których słuchacze jako argumentu /ilustracji/ podają przykłady historyczne.

2. Wykorzystanie wniosków z ćwiczeń z wojskami:

- podawanie przykładów przez nauczyciela;
- zlecenie słuchaczom na naukę własną przestudiowania literatury zawierającej wnioski z ćwiczeń z wojskami.

3. Wykorzystanie doświadczeń słuchaczy, którzy brali udział w ćwiczeniach:

- nauczyciel znając drogę służbową słuchaczy może wykorzystać ich doświadczenia dla zilustrowania problemu

x / Jeśli zaistnieje taka konieczność.

będącego tematem zajęcia /np. doświadczenia dowódcy kpoint w zakresie budowy mostów pontonowych/.

4. Informowanie słuchaczy przez nauczyciela o ujęciu tematu będącego przedmiotem zajęcia w treści Rozkazu MON do szkolenia lub w Dyrektywie.
5. "Wtrącanie" przez nauczyciela w toku zajęć różnego rodzaju "ciekawostek" technicznych własnych i obcych środków inżynierskich /np. sposobu działania odłamkowych min kierunkowych/.
6. Polecenie słuchaczom na naukę własną sporządzania różnego rodzaju szkiców i harmonogramów wykonania prac inżynierskich.
7. Wykorzystanie przez nauczyciela środków audiowizualnych dla zilustrowania słuchaczom określonego sprzętu inżynierskiego, organizacji wojsk lub organizacji wykonawstwa prac inżynierskich.
8. Stosowanie "uzasadnień":
 - polecenie słuchaczom na naukę własną przygotowania uzasadnienia przygotowanej przez nich koncepcji organizacyjno-technicznej;
 - egzekwowanie przez nauczyciela w trakcie zajęć uzasadnienia referowanych przez słuchaczy decyzji, koncepcji itp.

VII. Sposób prowadzenia kolokwium

Kolokwium jest formą sprawdzenia opanowania przez słuchaczy określonego zasobu wiedzy po zakończeniu cyklu szkolenia /np. cyklu natarcia, obrony itd/.

Przygotowanie kolokwium:

- a/ zapoznanie się nauczyciela z tezami do kolokwium /jeśli są opracowane/ oraz zakresem wiedzy, który powinni opanować słuchacze /w programie studiów/;
- b/ najpóźniej na 2 tygodnie przed terminem kolokwium przeprowadzić z grupą instruktaż, na którym przedstawić słuchaczom:
- terminy i miejsca przeprowadzenia kolokwium;
 - sposób prowadzenia kolokwium;
 - zapoznanie słuchaczy z tezami do kolokwium oraz zakresem wymaganej wiedzy z poszczególnych problemów;
 - uszczegółowienie źródeł literatury.
- c/ sporządzenie przez nauczyciela szczegółowych pytań i problemów do referowania przez słuchaczy podczas kolokwium.

Sposób prowadzenia kolokwium

Kolokwium można prowadzić w formie rozmowy nauczyciela ze słuchaczem lub w formie pisemnej. Kolokwium w formie rozmowy ze słuchaczem - jest bardziej wskazane, gdyż pozwala na wszechstronne skontrolowanie stanu wiedzy słuchacza oraz jego umiejętności rozumowania i poprawności w formułowaniu słownym myśli.

Wskazówki metodyczne do prowadzenia kolokwium w formie rozmowy ze słuchaczem:

- na 1 słuchacza przeznaczyć minimum 20-30 min. czasu;
- słuchaczowi kolejno przedstawiać do zreferowania minimum 3-4 problemy, każde z innego działu przedmiotu /np. po 1 pytaniu z: organizacji wojsk; danych taktyczno-technicznych sprzętu inżynierskiego; zasad organizacji wykonawstwa zadań zabezpieczenia inżynierskiego/;
- celowo jest wyznaczać słuchaczowi czas na odpowiedź; przerywać odpowiedzi nie na temat; zadawać pytania pomocnicze

- zwłaszcza do poszerzenia problemów pobieżnie potraktowanych przez słuchacza;
- po zreferowaniu każdego problemu nauczyciel ocenia wypowiedź zwracając uwagę na błędy i podając prawidłowe ustalenia;
- na zakończenie rozmowy - kolokwium nauczyciel podaje i wpisuje do indeksu ocenę oraz przekazuje słuchaczowi uwagi co do poziomu jego wiedzy i stopnia poprawności języka.

VIII. WSKAZÓWKI METODYCZNE DO KIEROWANIA PRACAMI ROCZNYMI I DYPŁOMOWYMI

Zgodnie z Regulaminem studiów w Akademii Sztabu Generalnego WP słuchacze I i II roku studiów opracowują samodzielnie pracę roczne a słuchacze trzeciego roku studiów ~~opracowują~~ prace dyplomowe. Do kierowania opracowaniem prac rocznych i dyplomowych przez słuchaczy spośród nauczycieli akademickich wyznacza się kierowników prac. Jeden nauczyciel akademicki powinien kierować opracowaniem nie więcej jak jednej pracy dyplomowej i jednej - dwoma pracami rocznymi.

a/ Prace roczne

Celem pracy rocznej jest:

- uczyć słuchaczy umiejętności korzystania z materiałów źródłowych i literatury fachowej przy opracowywaniu zagadnień będących przedmiotem pracy;
- pogłębiać wiadomości w zakresie taktyki wojsk inżynieryjnych i rozwiązywania problemów zabezpieczenia inżynieryjnego walki;
- przygotować słuchaczy do opracowania prac dyplomowych.

Praca roczna może być opracowana w formie ćwiczenia /epizodu/ lub referatu na określony temat związany z problematyką zabezpieczenia inżynieryjnego walki i wykorzystaniem pododdziałów wojsk inżynieryjnych na szczeblach taktycznych lub

innymi zagadnieniami będącymi przedmiotem nauczania w akademii na pierwszym lub drugim roku studiów. Tematykę prac rocznych opracowuje kierownik zespołu taktycznego katedry a zatwierdza szef katedry.

Wyznaczony przez szefa katedry nauczyciel akademicki do kierowania opracowaniem pracy rocznej przez słuchacza powinien:

- zapoznać się z tematem pracy i ustalić zakres pracy słuchacza nad opracowaniem tematu /ćwiczenia, referatu/;
- udzielić słuchaczowi wytycznych do opracowania pracy w których ująć:

1. cel pracy, jej temat i rodzaj;

2. założenia wstępne;

a/ do ćwiczenia:

3. - rodzaj ćwiczenia;

- cele ćwiczenia;

- organizacja wojsk własnych i npla;

- warunki organizacji ćwiczenia /termin przeprowadzenia,

czas trwania, rejon /teren/, warunki atmosferyczne i klimatyczne itp/.

b/ do referatu:

- zagadnienia lub problemy do rozwiązania;

- organizacja wojsk własnych i nieprzyjaciela;

3. Dokumentację jaką należy przedstawić w pracy;

4. Wykaz obowiązkowej literatury;

5. Termin przedstawienia gotowej pracy.

/Powyższe wytyczne mogą być opracowane na piśmie/.

- udzielić słuchaczowi niezbędnych rad i wskazówek dotyczących opracowywanego tematu /np. sposób korzystania z literatury, techniki opracowywania poszczególnych zagadnień, języka i stylu, konstrukcji referatu itp/;

- czuwać nad właściwym poziomem merytorycznym pracy;
- ocenić metodyczną słuszność budowy pracy, poziom jej wykonania oraz umiejętności słuchacza w zakresie samodzielności opracowywania poszczególnych zagadnień. Ocena pracy podlega wpisowi do wykazu ocen i indeksu słuchacza.

Prace roczne w formie referatów o wysokim poziomie merytorycznym, nowatorskie lub odznaczające się oryginalnością rozwiązań, kierownik pracy przedstawia szefowi katedry wraz z pisemną opinią - wnioskiem o ich opublikowanie.

b/ Prace dyplomowe

Praca dyplomowa w Katedrze Zabezpieczenia Inżynieryjnego może być opracowana przez słuchaczy III kursu /dyplomantów/ w formie ćwiczenia lub rozprawy teoretycznej /referatu/ i powinna być oparta o obowiązujące aktualnie zasady taktyki i sztuki operacyjnej oraz zasady zabezpieczenia inżynieryjnego walki i operacji.

Dyplomant ma prawo wysuwania w pracy własnych koncepcji, odmiennych od obowiązujących zasad, z tym że koncepcje te wymagają szczególnego uzasadnienia. Praca dyplomowa może być również rozwinięciem pracy rocznej pierwszego lub drugiego roku studiów po zgłoszeniu tematu i zatwierdzeniu przez Komendanta ASG WP.

Celem pracy dyplomowej jest:

- sprawdzenie dojrzałości dyplomanta do samodzielnej pracy nad rozwiązywaniem problemów taktyczno-operacyjnych i inżynieryjnych;
- sprawdzenie umiejętności korzystania z materiałów Źródłowych i literatury fachowej, jej oceny i zastosowania przy rozwiązywaniu problemów będących przedmiotem pracy;

- sprawdzenie umiejętności syntetycznego ujęcia problemów, zastosowania zdobytej w Akademii wiedzy w samodzielnie opracowanym ćwiczeniu lub opracowaniu teoretycznym /referacie/.

Do kierowania opracowaniem pracy dyplomowej wyznacza się kierownika pracy do którego podstawowych obowiązków należy:

- kierowanie całością kształtem pracy dyplomanta nad opracowaniem przydzielonego tematu;

- udzielanie niezbędnych wytycznych, rad i wskazówek;

- czuwanie nad wysokim poziomem merytorycznym pracy i jej terminowym opracowaniem;

- umożliwianie dyplomantowi /w miarę potrzeb/ kontaktów z jednostkami, instytucjami itp.

Do niektórych prac /głównie zgłoszonych przez Szefostwo Wojsk Inż. MON, Szefostwa Wojsk Inż. OW lub inne jednostki i instytucje/ może być powołany konsultant /może to być oficer z instytucji która zgłosiła temat/ do którego obowiązków należy:

- udzielanie fachowych porad i konsultacji w zakresie tematu pracy;

- ustalenie danych wyjściowych i ograniczeń /określenie wymagań/;

- udostępnienie materiałów i danych źródłowych;

W przypadku gdy konsultant nie jest wyznaczony, jego obowiązki spełnia kierownik pracy dyplomowej.

Czynności kierownika pracy dyplomowej przy pracy z dyplomantem powinny obejmować:

1. Zapoznanie się dokładnie z tematem pracy dyplomowej, jego przeanalizowanie i ustalenie zakresu i formy pracy dyplomanta nad opracowaniem tematu.

2. Przekonsultowanie z dyplomantem tematu pracy, sprawdzenie jego zrozumienia przez dyplomanta i ustalenie wstępnej koncepcji opracowania pracy.
3. Opracowanie pisemnych wytycznych w dwóch egzemplarzach w/g obowiązującego wzoru /wzór wytycznych do opracowania pracy dyplomowej - załącznik nr .4./
4. Udzielenie dyplomantowi wskazówek co do opracowania planu opracowania pracy dyplomowej, wykorzystania literatury, zakresu pracy itp.
5. Zatwierdzenie planu opracowania pracy i kontrolowanie jego terminowej realizacji.
6. Udzielanie dyplomantowi pomocy przez osobiste konsultacje, wskazywanie dodatkowej literatury lub w miarę potrzeby organizowanie konsultacji z innymi nauczycielami akademickimi /także spoza Katedry/ oraz konsultacji w jednostkach i instytucjach.
7. Meldowanie okresowe szefowi Katedry o przebiegu opracowania pracy przez dyplomanta.
8. Sprawdzenie gotowej pracy dyplomowej, jej treść merytorycznej i technicznego wykonania.
9. Sporządzenie na piśmie opinii o pracy dyplomowej wg obowiązującej formy i przedstawienie jej wraz z pracą szefowi Katedry z wnioskiem o dopuszczenie lub nie dopuszczenie do obrony.
10. Udzielenie dyplomantowi wskazówek do opracowania referatu do obrony pracy przed komisją egzaminacyjną.

Szczegółowe ustalenia co do przydziału tematów prac dyplomowych wyznaczenia kierowników prac oraz terminów realizacji dokonuje komendant akademii w specjalnym zarządzeniu w pierwszym miesiącu po rozpoczęciu III roku studiów. Natomiast tok i technikę wykonywania prac dyplomowych ustala Instrukcja opracowania i obrony prac dyplomowych w Akademii Sztabu Generalnego WP.

bibl. ASG Nr Pf 2925. Przy opracowywaniu prac dyplomowych w formie ćwiczeń obowiązują ustalenia "Instrukcji o organizowaniu i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych. Sygn. Szkol. 520/76 nr bibl. ASG Pf 17799.

VIII. WSKAZÓWKI METODYCZNE DO KIEROWANIA PRACAMI ROCZNYMI I DYPŁOMOWYMI

Zgodnie z Regulaminem studiów w Akademii Sztabu Generalnego WP słuchacze I i II roku studiów opracowują samodzielnie prace roczną a słuchacze trzeciego roku studiów prace dyplomowe.

Do kierowania opracowaniem prac rocznych i dyplomowych przez słuchaczy spośród nauczycieli akademickich wyznacza się kierowników prac. Jeden nauczyciel akademicki powinien kierować opracowaniem nie więcej jak jednej pracy dyplomowej i jednej - dwoma pracami rocznymi.

a) Prace roczne

Celem pracy rocznej jest:

- uczyć słuchaczy umiejętności korzystania z materiałów źródłowych i literatury fachowej przy opracowywaniu zagadnień będących przedmiotem pracy;
- pogłębiać wiadomości z zakresu taktyki wojsk inżynieryjnych i rozwiązywania problemów zabezpieczenia inżynieryjnego walki;
- przygotować słuchaczy do opracowania prac dyplomowych.

Praca roczna może być opracowana w formie ćwiczenia /epizodu/ lub referatu na określony temat związany z problematyką zabezpieczenia inżynieryjnego walki¹ wykorzystaniem pododdziałów wojsk inżynieryjnych na szczeblach taktycznych lub innymi zagadnieniami będącymi przedmiotem nauczania w akademii na pierwszym lub drugim roku studiów.

Tematykę prac rocznych opracowuje kierownik Zespołu Taktycznego Katedry a zatwierdza Szef Katedry,

Wyznaczony przez szefa katedry nauczyciel akademicki do kierowania opracowaniem pracy rocznej przez słuchacza powinien:

- zapoznać się z tematem pracy i ustalić zakres pracy słuchacza nad opracowaniem tematu /ćwiczenia/ referatu/;

- udzielić słuchaczowi wytycznych do opracowania pracy w których ująć:

1. cel pracy, jej temat i rodzaj;

2. założenia wstępne:

a/ do ćwiczenia:

- rodzaj ćwiczenia;

- cele ćwiczenia;

- organizacja wojsk własnych i npla;

- warunki organizacji ćwiczenia /termin przeprowadzenia, czas trwania, rejon /teren/, warunki atmosferyczne i klimatyczne itp/;

b/ do referatu:

- zagadnienia lub problemy do rozwiązania;

- organizacja wojsk własnych i nieprzyjaciela;

3. Dokumentację jaką należy przedstawić w pracy;

4. Wykaz obowiązkowej literatury.

5. Termin przedstawienia gotowej pracy.

/Powyższe wytyczne mogą być opracowane na piśmie/

- udzielić słuchaczowi niezbędnych rad i wskazówek dotyczących opracowywanego tematu /np. sposób korzystania z literatury techniki opracowywania poszczególnych zagadnień, języka i stylu konstrukcji referatu itp/;

- uważać nad właściwym poziomem merytorycznym pracy;

- ocenić metodyczną słuszność budowy pracy, poziom jej wykonania oraz umiejętności słuchacza w zakresie samodzielności opracowywania poszczególnych zagadnień. Ocena pracy podlega wpisowi do wykazu ocen i indeksu słuchacza.

Prace roczne w formie referatów o wysokim poziomie merytorycznym, nowatorskie lub odznaczające się oryginalnością rozwiązań, kierownik pracy przedstawia szefowi katedry wraz z pisemną opinią - wnioskiem o ich opublikowanie.

b/ Prace dyplomowe

Praca dyplomowa w Katedrze Zabezpieczenia Inżynieryjnego może być opracowana przez słuchaczy III kursu /dyplomanta/ w formie ćwiczenia lub rozprawy teoretycznej /referatu/ i powinna być oparta o obowiązujące aktualnie zasady taktyki i sztuki operacyjnej oraz zasady zabezpieczenia inżynieryjnego walki i operacji.

Dyplomant ma prawo wysuwania w pracy własnych koncepcji, odmiennych od obowiązujących zasad z tym, że koncepcje te wymagają szczegółowego uzasadnienia. Praca dyplomowa może być również rozwinięciem pracy rocznej pierwszego lub drugiego roku studiów po złożeniu tematu i zatwierdzeniu przez komendanta ASG WP.

Celem pracy dyplomowej jest:

- sprawdzenie dojrzałości dyplomanta do samodzielnej pracy nad rozwiązywaniem problemów taktyczno-operacyjnych i inżynieryjnych;
- sprawdzenie umiejętności korzystania z materiałów źródłowych i literatury fachowej, jej oceny i zastosowania przy rozwiązywaniu problemów będących przedmiotem pracy;

- sprawdzenie umiejętności syntetycznego ujęcia problemów, zastosowania zdobytej w Akademii wiedzy w samodzielnie opracowanym ćwiczeniu lub opracowaniu teoretycznym /referacie/.

IX. NA CZYM UCZYĆ - Wykaz podstawowej obowiązującej literatury oraz środków poglądowych nauczania.

A. Regulaminy, instrukcje, normy

1. Instrukcja o organizacji i prowadzeniu rozpoznania inżynierskiego. - 019805
2. Środki minowania i rozminowania. Instrukcja - 019188
3. Instrukcja o organizacji i działaniu oddziałów torujących /batalion, pułku, dywizja/ - 018712
4. Instrukcja o forsowaniu przeszkód wodnych - 017913
5. Organizacja i technika polowego zaopatrywania wojsk w wodę. Instrukcja. - Pf 17773
6. Prace minerskie i niszczenia. Instrukcja - Pf 16542
7. Instrukcja. Zabezpieczenie inżynierskie walki /pułk, dywizja/. - 13832
8. Rozpoznanie i pokonywanie wojsk jądrowych Instrukcja. - 013444
9. Normy operacyjne wykonania zasadniczych zadań zabezpieczenia inżynierskiego. - 020671
10. Zbiór norm technicznych i szkoleniowych wykonania zadań przez wojska inżynierskie - Pf 18651
11. Normy załadowcze sprzętu i materiałów inżynierskich na środki transportu kołowego i kolejowego. - Pf 18421

12. Schematy organizacji ćwiczebnej jednostek i pododdziałów wojsk inżynieryjnych D/0160-D/0174 - 020109
13. Instrukcja saperska dla wszystkich rodzajów wojsk - Pf 9271

B. Podręczniki

1. Metodyka szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych i innych rodzajów wojsk w pokonywaniu narzutowych pól minowych. - Pf 20319
2. Pokonywanie kanałów i wyregulowanych rzek - Pf 20013
3. Przeprawy. - Pf 19770
4. Metodyka szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych i ogólnowojskowych w zakresie pokonywania systemu zapór inżynieryjnych - 019609
5. Podstawowe zasady pracy na mapie w wojskach inżynieryjnych. - Pf 19363
6. Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych wojsk na szczeblu operacyjnym /armia, front/ - 18944
7. Metodyka szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych z budowy i pokonywania zapór inż. - Pf 18422
8. Metodyka szkolenia wojsk inżynieryjnych z dróg i mostów wojskowych - Pf 17642
9. Zasadnicze przedsięwzięcia inżynieryjne maskowania taktycznego i operacyjnego - 017399
10. Charakterystyka wojskowo-inżynieryjna terytorium Belgii, Holandii i Luksemburgu - 016712
11. Charakterystyka wojskowo-inżynieryjna terytorium Francji - 016635, 016636
12. Charakterystyka wojskowo-inżynieryjna terytorium NRD i RFN. - 016369

13. Działanie oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych w zasadniczych rodzajach walki /pułk, dywizja/ - 016229
14. Zabezpieczenie inżynieryjne likwidacji skutków uderzeń jądrowych npla. - 16164
15. Metodyka szkolenia taktyczno-inżynieryjnego - Pf 15862
16. Metodyka szkolenia wojsk inżynieryjnych z fortyfikacji i maskowania - Pf 15230
17. Rozpoznanie inżynieryjne - Pf 15228
18. Metodyka prognozowania i oceny skutków wybuchów jądrowych pod względem inżynieryjnym - 015053
19. Budowa i pokonywanie zapór inżynieryjnych z minami jądrowymi - 014857
20. Charakterystyka wojskowo-inżynieryjna terytorium PRL. -019867
- 020386
21. Charakterystyka wojskowo-inżynieryjna terytorium Danii. - Pf 19336
22. Wzory dokumentów bojowych wojsk inżynieryjnych - 018933
23. Organizacja, wyposażenie i działanie amerykańskich pododdziałów inżynieryjnych - Pf 18709
24. Przedsięwzięcia inżynieryjne w zakresie organizacji obrony wojsk przed współczesnymi środkami rażenia. - 018687
25. Mapa operacyjnej oceny terenu pod względem inżynieryjnym - 018680
26. Vademecum operacyjno-inżynieryjna obszaru terytorium PRL. - 018679
27. Organizacja jednostek inżynieryjnych - możliwości taktyczno-techniczne oraz kalkulacje ich przegrupowania. - 018678

28. Mapa zasadniczych przeszkód wodnych na ZTDW. Charakterystyka operacyjno-inż. północnego i centralnego Kierunku strategicznego. - 018218
- 013775
29. Budowa i pokonywanie zapór inżynieryjnych - 016827
30. Informator techniczny oficera wojsk inżynieryjnych - 011375
31. Organizacja i możliwości taktyczno-techniczne jednostek inż. sił lądowych NATO. - 016909
32. Pododdziały inżynieryjne ZT sił lądowych NATO - Pf 15631
33. Inżynieryjne obespieczeniye bojowych dziejstwij wojsk nocziju i w osobych ustowijach - 21718
- C. Prace naukowe - wykłady
1. F. Milewoz. Niszczenie obiektów komunikacji lądowej przez wojska inżynieryjne w operacji obronnej armii - 01158
- 01159
2. J. Szymczak. Metodologia oceny terenu w procesie wypracowania decyzji przez dowódcę i sztab ogólnowojskowy na szczeblach taktycznych i operacyjnych. - Pf 847
- Pf 848
3. J. Marczak. Możliwości i sposoby doskonalenia minowania manewrowego. - 0827
4. J. Posiewka. Organizacja i działanie oddziału torującego na szczeblach taktycznych podczas pokonywania systemu zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela w taktycznej strefie obrony. - 0815
5. Cz. Piotrowski. Możliwości zabezpieczenia inżynieryjnego przegrupowania i rozwinięcia wojsk do operacji zaczepnej frontu na północno-nadmorskim kierunku operacyjnym. - 0704
- 0705
6. R. Janosz. Przygotowanie i utrzymanie dróg manewru wojsk armii w operacji zaczepnej siłami bid i bbm z ABSap. - 0697

7. L. Boguszewski. Wykorzystanie pontonów w urządzaniu i utrzymaniu przepraw mostowych /propowych/ na średnich i szerokich przeszkodach wodnych w operacji zaczepnej armii na północno-nadmorskim kierunku operacyjnym - 0581
8. J. Mańkowski. Planowanie i przeprawy wojsk przez przeszkody wodne /przy wykorzystaniu współczesnych metod matematycznych. - 0151
9. T. Procał. Drogowo-mostowe zabezpieczenie wojsk operacyjnych w systemie OTK.
10. Ogólne zasady i właściwości zabezpieczenia inżynierskiego natarcia dywizji. - 01183
11. Zabezpieczenie inżynierskie natarcia pułku - Pf 1172
12. Dowodzenie brygadą saperów w operacji zaczepnej armii - Pf 1148
13. Właściwości zabezpieczenia inżynierskiego forsowania przeszkód wodnych przez pułk i dywizję w natarciu. - Pf 1069
14. Zabezpieczenie inżynierskie obrony pułku - Pf 671
15. Zasady opracowania, organizacji i prowadzenia ćwiczeń taktyczno-inżynierskich. - Pf 456
16. Wykorzystanie oddziałów pontonowych i mostowych armii i frontu do zabezpieczenia forsowania i przeprawy wojsk w operacji zaczepnej. - 0384
17. Rola, zadania i działalność SWInż. armii w zakresie planowania i organizacji zabezpieczenia inżynierskiego operacji armijnych.
18. Zabezpieczenie inżynierskie pokonania przeszkód wodnych wg poglądów NATO. - Pf 93
19. Zasady zabezpieczenia inżynierskiego obrony pułku. - Pf 59
20. Zasady działania i wykorzystania oraz możliwości dsap dywizji w działaniach bojowych. - 046

21. Organizacja i możliwości taktyczno-techniczne oraz kalkulacja przegrupowania pododdziałów i oddziałów wojsk inżynieryjnych. - 022590
22. Zabezpieczenie inżynieryjne działań taktycznych /oddziałów/ w terenie górzysto-lesistym - 022432
23. Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych wojsk w mieście. - 021210
24. Zasady zabezpieczenia technicznego wojsk pod względem inżynieryjnym na szczeblach taktycznych i operacyjnych. - 020807
25. Zasady uapatriwania wojsk w sprzęt i materiały inżynieryjne na szczeblach taktycznych i operacyjnych. - 020808
26. Pułk pontonowy, jego organizacjach oraz zasady wykorzystania w operacji armijnych. - 019782
27. Zasady zabezpieczenia inżynieryjnego działań obronnych. - 019759
28. Zabezpieczenie inżynieryjne operacji zaczepnej armii. - 01192
29. Zasady działania armijnej brygady saperów oraz użycie jej pododdziałów i oddziałów w zabezpieczeniu inżynieryjnym operacji. - 01189
30. Przeznaczenie i zasady wykorzystania bsap dywizji. - 01147
31. Zasady stosowania i skuteczność zapór inż. ustawianych przez npla. - Pf 1042
32. Pokonywanie konwencjonalnych zapór minowych w działaniach bojowych wojsk. - Pf 899
33. System zapór inżynieryjnych npla i możliwości pokonania ich przez wojska własne - Pf 674
- ~~Pf 501~~
34. Rozbudowa inż. obrony oddziałów i ZT NATO. - Pf 501

35. Zakres obowiązków praca oraz metodologia działania szefów saperów dywizji. - Pf 20
36. Inżynierne zabezpieczenie marsza motostrieżkowej /tankowej/ dywizji. - Pf 20729
37. Rabota naczalnika inżyniernych wojsk armii i oficerow otolika po organizacji inżyniernego obiespieczenia operacji. - Pf 20702
38. Inżynierne obiespieczenie nastuplenija motostrieżkowej /tankowej/ dywizji s forsirowanijem wodnej priegrady. - Pf 20701
39. Inżynierne obiespieczenie nastuplenija motostrieżkowego /tankowego/ pułka s forsirowanijem wodnej priegrady. - Pf 20039

D. Materiały historyczne

1. J. Bordziłowski. Żołnierska droga
2. J. Bordziłowski. Wojska inżynieryjne na polu walki.
3. W. Charczenko. Brygada specjalnego przeznaczenia.
4. F. Kaczmariski. S. Soroka - Wojska inżynieryjne LWP 1945-1979.
5. S. Soroka. Wojska inżynieryjne - ewolucja i współczesność.
6. Z. Raźnikiewicz. Zmiany w formach i sposobach formowania przeszkód wodnych na przestrzeni dziejów ze szczególnym uwzględnieniem drugiej wojny światowej. Nr bibl. S/229.
7. K. Dideńko. Wojska inżynieryjno-saperskie. LWP 1943-1945.
15. Schemat zabezpieczenia inżynieryjnego przegradowania wojsk armii i przygotowania rejonu wyjściowego.
16. Mapa. Taktyczno-operacyjna ocena terenu w czasie działania armii.

E. Materiały poglądowe

Schematy

1. Zabezpieczenie inżynieryjne obrony pułku - 06696
2. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia pułku - Pf 6304
3. Plan zabezpieczenia inżynieryjnego wejścia do walki pz. - 05573
- Pf 6222
4. Plan zabezpieczenia inżynieryjnego wejścia do walki DPanc. - 06693
5. Schemat minowania i niszczeń w pasie obrony DZ. - 06561
6. Zabezpieczenie inżynieryjne obrony DZ - 06559
7. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia DZ z rejonu położonego w głębi. - Pf 6305
8. Strefa zapór inżynieryjnych - Pf 5904
9. Schemat odcinka forsowania przeszkody wodnej przez DZ. - 06743
- 05572
10. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia DPanc z rejonu położonego w styczności z npl. - 01568
- 05568
11. Plan inżynieryjnej rozbudowy obrony DZ na wybrzeżu morskim. - Pf 1526
- 05565
12. Schemat organizacji łączności dowodzenia pododdziałami i elementami inż. w DZ/DPanc - Pf 1167
- Pf 5178
13. Struktura systemi minowania i niszczeń w pasie obrony armii. - Pf 1413
- 06599
14. Schemat zabezpieczenia inżynieryjnego operacji zaczepnej armii. - 01385
- Pf 6247
15. Schemat zabezpieczenia inżynieryjnego przegrupowania wojsk armii i przygotowania rejonu wyjściowego. - Pf 1320
- Pf 1326
- Pf 6246
16. Mapa. Taktyczno-operacyjna ocena terenu w pasie działania armii. - 01134-37
- 06038

17. Plan minowania i niszczeń w operacji obrony armii - Pf 5907
18. Zabezpieczenie inżynieryjne w operacji zaczepnej armii. - 05575
19. Schemat fortyfikacyjnej rozbudowy pasa obrony armii. - 05573
20. Rozbudowa inżynieryjna rejonu wyjściowego armii - 05571
21. Plan zabezpieczenia inż. kombinowanej operacji desantowej. - 05589
22. Schemat zabezpieczenia inż. w operacji obronnej armii. - 05569
23. Plan zabezpieczenia inż. operacji zaczepnej frontu. - 05564
24. Inżynieryjna ocena terenu północno-nadmorskiego kierunku operacyjnego. - 06743

DIAPOZYTYWY

1. Zabezpieczenie inżynieryjne działań OGM - 01568
- Pf 534
2. Zabezpieczenie inżynieryjne obrony dywizji - Pf 1526
3. Źródła i obieg informacji zbieranych ~~wp~~ przez SSap - Pf 1480
4. Zabezpieczenie forsowania - Pf 1467
5. Zabezpieczenie inż. działań wojsk w warunkach szczególnych. - Pf 1413
- Pf 1412
- 01385
6. Zabezpieczenie inżynieryjne operacji zaczepnej armii - Pf 1380
7. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia pułku - Pf 1306
8. Przewroczność sprzętu inżynieryjnego wojsk NATO i własnych. - 01194-97
9. Zabezpieczenie inż. pokonania przeszkód wodnych. - 0940

10. Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia	- 0832
11. Rejon obrony pułku	- Pf 765
12. Zabezpieczenie inż. operacji obronnej A.	- Pf 763
13. Zabezpieczenie inż. działań obronnych NATO	- Pf 737

KOLEJNOŚĆ PRZYGOTOWANIA SIĘ WYKŁADOWCY DO ZAJĘĆ

Nr eta- pa	Etap pracy	Treść etapu /czynności/	Termin przeprwadz.
1	2	3	4
1.	Zapoznanie się z tematem, celem i treścią zajęcia.	a/ Studiowanie planu tematycznego założeń taktycznych, opracowania metodycznego; b/ udział w instruktażu wydziałowym i katedralnym.	najpóźniej tydzień przed zajęciem
2.	Pogłębienie wiedzy lub jej uzupełnienie na temat zagadnień będących przedmiotem zajęć.	a/ zapoznanie się z rozkazem, dyrektywami i wytycznymi do szkolenia w części dydaktycznej treści zajęcia. b/ studiowanie literatury fachowej, opisów historycznych, wniosków z ćwiczeń materiałów poglądowych z jednoczesnym sporządzeniem krótkich wypisów najważniejszych definicji, zasad itp.	5-6 dni przed zajęciami
3.	Przygotowanie materiałów pomocniczych	a/ opracowanie planu konspektu i zatwierdzenie go. b/ wykonanie dodatkowych materiałów poglądowych /wg potrzeb/; c/ zapotrzebowanie pomocy szkoleniowych dla słuchaczy /mapy, założenia, kalki, papier itp./ w bibliotece szkoleniowej; d/ zapotrzebowanie środków transportowych. Uwaga: Mapy do zajęć zapotrzebowywać najpóźniej na dwa tygodnie przed zajęciami.	4-5 dni przed zajęciami
4.	Przeprowadzenie instruktażu ze słuchaczami	a/ ustala ze starszym grupy miejsca i termin instruktażu do którego polecić pobrać i przestudiować założenia sytuacje rodzajów wojsk względnie tezy do zajęć seminaryjnych; b/ podanie tematu i terminu zajęć; c/ podanie uzupełnień lub poprawek do założeń; d/ określenie układu i treści zajęcia i przedstawiania metody rozwiązania poszczególnych problemów; e/ podania wykazu literatury obowiązującej i pomocniczej; f/ wydanie poleceń przygotowania niezbędnych notatek i materiałów pomocniczych przez poszczególnych słuchaczy /schematy, diapozytywy, wykresy, przykłady historyczne, wnioski z ćwiczeń itp/.	3-4 dni przed zajęciami

1	2	3	4
		g/ udzielenie odpowiedzi na pytania słuchaczy dotyczące literatury, sposobu przygotowania się do zajęć oraz treści i formy przygotowywanych materiałów; h/ ustalenie sposobu kontaktowania się słuchaczy z wykładowcą dla uzyskania pomocy i wyjaśnień w trakcie przygotowywania się do zajęć.	

2. Zagadnienia szkoleniowe

Załącznik nr 2

3.
4. Wzór układu planu - konspektu do przeprowadzenia zajęć w formie ćwiczenia grupowego /wariant/.
5. Część kończąca

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

Mp. Data

1. Polecenia dla słuchaczy dotyczące przygotowania notatek,

"ZATWIERDZAM"
Z-CA SZEFASKATEDRY

2. Wskazówki dotyczące metod prowadzenia pomyslnych zagadnień

Data i wykorzystania materiałów poglądowych.

3. P L A N - K O N S P E K T

=====

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

do przeprowadzenia zajęcia z w dniu

1. Część wstępna

TEMAT:, zajęcia, ćwiczenie

- CELE SZKOLENIOWE:
1. Nauczyć...
 2. Doskonalić...
 3. Zapoznać ...
 4. Sprawdzić ...

FORMA: Ćwiczenie grupowe w sali

CZAS: 2 x 45 min

LITERATURA: I. Regulaminy, Podręczniki, R-zy i Dyrektywy MON:

1. mgnat., nr bibl.

2.

II. Prace naukowe, publicystyczne, historyczne:

1.

2.

POMOCE SZKOLENIOWE: 1. Opracowanie metodyczne nr bibl.

2. Diapozytywy nr bibl.

3. Plakaty nr bibl.

ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE I PODZIAŁ CZASU:

1. Część wstępna min

- 2. Zagadnienia szkoleniowe min
- 3.
- 4.
- 5. Część końcowa min

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

- 1. Polecenia dla słuchaczy dotyczące przygotowania notatek, materiałów pomocniczych itp.
- 2. Wskazówki dotyczące metod prowadzenia pomyślnych zagadnień i wykorzystania materiałów poglądowych.
- 3.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- 1. Część wstępna min
- 2. Zagadnienia /wpisać nazwę/ min
- 3. - " -
- 4. - " -
-
- 5. Część końcowa min

Uwaga! Treść poszczególnych punktów planu przebiega zajęć opisano w rozdziale 5.

Opracował

POMOCE SZKOLENIOWE:

- 1. Schematy
- 2. Dispozycje
- 3.

ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE, PODZIAŁ CZASU

- 1. Wprowadzenie do seminarium min
- 2. Dyskusja nad wybrany zagadnieniami min

a/
b/

Załącznik nr 3

Wzór układu planu konspektu do przeprowadzenia zajęć seminaryjnych.

Mp.dnia

"ZATWIERDZAM"
Z-CA SZEFA KTWINŻ.

dnia

PLAN - KONSPEKT

do przeprowadzenia seminarium z w dniu

TEMAT:

CELE SZKOLENIOWE: 1. Pogłębić i utrwalić wiedzę

2. Ujednolicić poglądy

3. Wyjaśnić

METODA: Dyskusja

CZAS: 2 x 45 min

LITERATURA: I. Regulaminy, podręczniki

1.

Sygnat., nr bibl.

2.

II. Prace naukowe, publicystyczne, historyczne:

1.

nr bibl.

2.

nr bibl.

POMOCE SZKOLENIOWE:

1. Schematy

nr bibl.

2. Diapozytywy

nr bibl.

3.

ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE, PODZIAŁ CZASU

1. Wprowadzenie do seminarium min

2. Dyskusja nad wybranymi zagadnieniami min

a/

b/

3. Podsumowanie seminarium

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

1. Polecenia dla słuchaczy
2. Wskazówki dotyczące sposobu referowania, przygotowania itp.
3.

PRZEBIEG SEMINARIUM

1. Wprowadzenia do seminarium min
2. Dyskusja nad poszczególnymi zagadnieniami min
 - wprowadzenie do dyskusji ;
 - referaty słuchaczy;
 - podsumowanie dyskusji na temat danego zagadnienia
3. Podsumowanie seminarium min

UWAGA: Treść poszczególnych punktów planu przebiegu seminarium opisano w rozdziale 5.

OPRACOWAŁ

.

W Y T Y C Z N E

do opracowania pracy dyplomowej

/wskazówki metodyczne do opracowania wytycznych/

1. Temat pracy dyplomowej należy wpisać w pełnym brzmieniu zgodnie z rozkazem Komendanta ASG WP o przydziale tematów prac dyplomowych.
2. Cel pracy dyplomowej uzgadnia kierownik pracy dyplomowej z szefem katedry.
3. Założenia wstępne do opracowania pracy dyplomowej:
 - a/ do ćwiczenia:
 - cele do osiągnięcia w ćwiczeniu w zależności od rodzaju ćwiczenia;
cele te powinny obejmować zagadnienia z zakresu: uczenia /sztabów, wojsk/; doskonalenia /dowódców, sztabów/; sprawdzenia /stopnia przygotowania dowódców, sztabów, wojsk/; zbadania /norm, przydatności, sposobu itp/.
 - organizacja wojsk nieprzyjaciela - kraj wchodzący w skład NATO /np. RFN, WB itp/ oraz wydawnictwo i rok opublikowania danych o nieprzyjacielu /np. "Kompedium" wyd. 1980r/;
 - organizacja wojsk własnych - numer etatu /np. C/72.
 - ukończenie w sile żywej i sprzęcie; ukończenie w sile żywej w procentach w sprzęcie ilościowo dla ważniejszego sprzętu jednostek wojsk własnych i nieprzyjaciela przyjętych w ćwiczeniu /np. wojska własne i dywizja zmechanizowana - 90% ludzi czołgów 190, BWP - 95, artylerii do ognia pośredniego - 135, trałów 9, min ppanc 6000 itp; wojska npla - brygada zmechanizowana /A/ - 70% ludzi, dwa bz i bcz, dnb 155, czołgów 38, artylerii 15 dział, min ppanc 1300, itd/.
 - warunki organizacji ćwiczenia:
 1. termin przeprowadzenia ćwiczenia /np. II dekada maja/;
 2. teren /rejon/ ćwiczenia;
 3. skład ćwiczących wojsk /biorących udział w ćwiczeniu/;
 4. limity zużycia środków i kilometrów /motogodzin/.
 5. miejsce przeprowadzenia ćwiczenia.
 - dane dodatkowe - warunki meteorologiczne i klimatyczne szczególne cechy terenu, stan techniczny sprzętu itp - dane w zależności od rodzaju ćwiczenia i ewentualnie jego cech specyficznych/.

- literatura obowiązkowa - wyszczególnić literaturę związaną z tematem obowiązkowo do przestudiowania przez dyplomanta. Można wskazać też literaturę dodatkową /uzupełniającą/.

b/ do opracowania teoretycznego /referatu/:

- zagadnienia jakie należy naświetlić w pracy;
- inne dane: jak wyposażenie wojsk własnych i nieprzyjaciela, nowe rodzaje sprzętu i wyposażenia, cechy szczególne działań wojsk itp.
- literatura obowiązkowa i uzupełniająca.

4. Dokumentację jaką dyplomant powinien przedstawić w pracy ustala każdorazowo Komendant Akademii na wniosek Szefa Instytutu Dydaktyki Wojskowej. Nie mniej jednak w pracy w formie ćwiczenia powinno być zawarte:

- plan przygotowania ćwiczenia;
- plan przeprowadzenia ćwiczenia; /część graficzna i opisowa/;
- inne dokumenty nakazane przez kierownika pracy;
- teoretyczne uzasadnienie rozwiązań taktycznych i metodycznych przyjętych w pracy;

Przy ustalaniu dokumentów do wykonania przez dyplomanta w pracy dyplomowej należy także kierować się zaleceniami "Instrukcji o organizowaniu i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych" Szkol. 520/76 w pracy w formie opracowania teoretycznego /referatu/ poza treścią opracowania pozostawia się zwykle opracowanie schematów, wykresów, wzorów dokumentów, kalkulacji itp. uznaniu dyplomanta.

Opracowane wytyczne kierownik pracy dyplomowej przedstawia do podpisu szefowi Katedry.

WYKAZ AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW NORMATYWNYCH

1. Statut ASG WP. nr bibl. S/1
2. Regulamin studiów w ASG WP. S/271
3. Regulamin przodownictwa i współzawodnictwa. S/840
4. Kompleksowy plan działalności ASG WP. wydawany corocznie/
5. Ramowy program nauczania ASG WP. Nr Pf 2827
6. Regulamin organizacyjny ASG. Nr bibl. Pf 4248.
7. Plany tematyczne poszczególnych kursów.
8. Plan przedsięwzięć taktyczno-operacyjnych ASG WP.
/wydawany corocznie/.
9. Rozkłady zajęć.

Wykonano w 4 egz.

Egz. Nr 1-4 - Bibl. Szkol.

Wyk. Zespół Oficerów KTWinż.

Druk AG. dn. 20.09.82r

Nr ks. Pf 215/Inż.

